
Kompetencer der krydser grænser

Analyse af billedkunstnerisk praksis i samspil med øvrigt erhvervsarbejde

Udarbejdet af

Moos-Bjerre Consultants (M.B.C.)

Efterår 2026

For

15. Juni Fonden og Billedkunstnernes Forbund

Indhold

	Indledning og forord	s. 3-4
	Læsevejledning og datagrundlag	s. 5
	Hovedkonklusioner	s. 6-11
01	Kapitel 1: Karakteristik af billedkunstneres øvrige erhvervsarbejde Om omfang, brancher og stillinger, arbejdstid, uddannelse og det øvrige erhvervsarbejdes betydning for billedkunstnernes indkomst.	s. 12-19
02	Kapitel 2: Kunstnercases Om seks billedkunstnere og deres arbejdsgivere: Hvordan kunst og øvrigt erhvervsarbejde hænger sammen i praksis, og hvad billedkunstnerne bidrager med på arbejdspladsen.	s. 20-40
03	Kapitel 3: Kompetencer der krydser grænser Om de kompetencer, billedkunstnerne tager med fra kunsten ud i det øvrige erhvervsarbejde, og dem de får med tilbage til den kunstneriske praksis.	s. 41-45
04	Kapitel 4: Synergieffekter Om hvordan kunst og øvrigt erhvervsarbejde styrker hinanden, og om fordele og ulemper ved et sammensat arbejdsliv.	s. 46-52
	Metodebilag	s. 53-54

Indledning

Billedet af billedkunstneren, der lever for og af sin kunst alene, står stærkt. Men for de fleste danske billedkunstnere ser virkeligheden anderledes ud. Næsten to ud af tre har et øvrigt erhvervsarbejde ved siden af deres kunstneriske praksis. De underviser, formidler, designer eller arbejder i helt andre brancher, der ved første øjekast ikke relaterer sig så direkte til deres kunstneriske praksis. For mange er det øvrige erhvervsarbejde den vigtigste indtægtskilde.

Det sammensatte arbejdsliv omtales ofte som et nødvendigt kompromis, en måde at få økonomien til at hænge sammen på. Den fortælling rummer en del af sandheden, men ikke det hele. Denne rapport undersøger, hvad der sker, når kunst og øvrigt erhvervsarbejde mødes i det samme arbejdsliv. Hvordan organiserer billedkunstnerne deres hverdag? Hvilke kompetencer tager de med sig fra kunsten og ud i det øvrige erhvervsarbejde? Og hvad giver det øvrige erhvervsarbejde tilbage til den kunstneriske praksis?

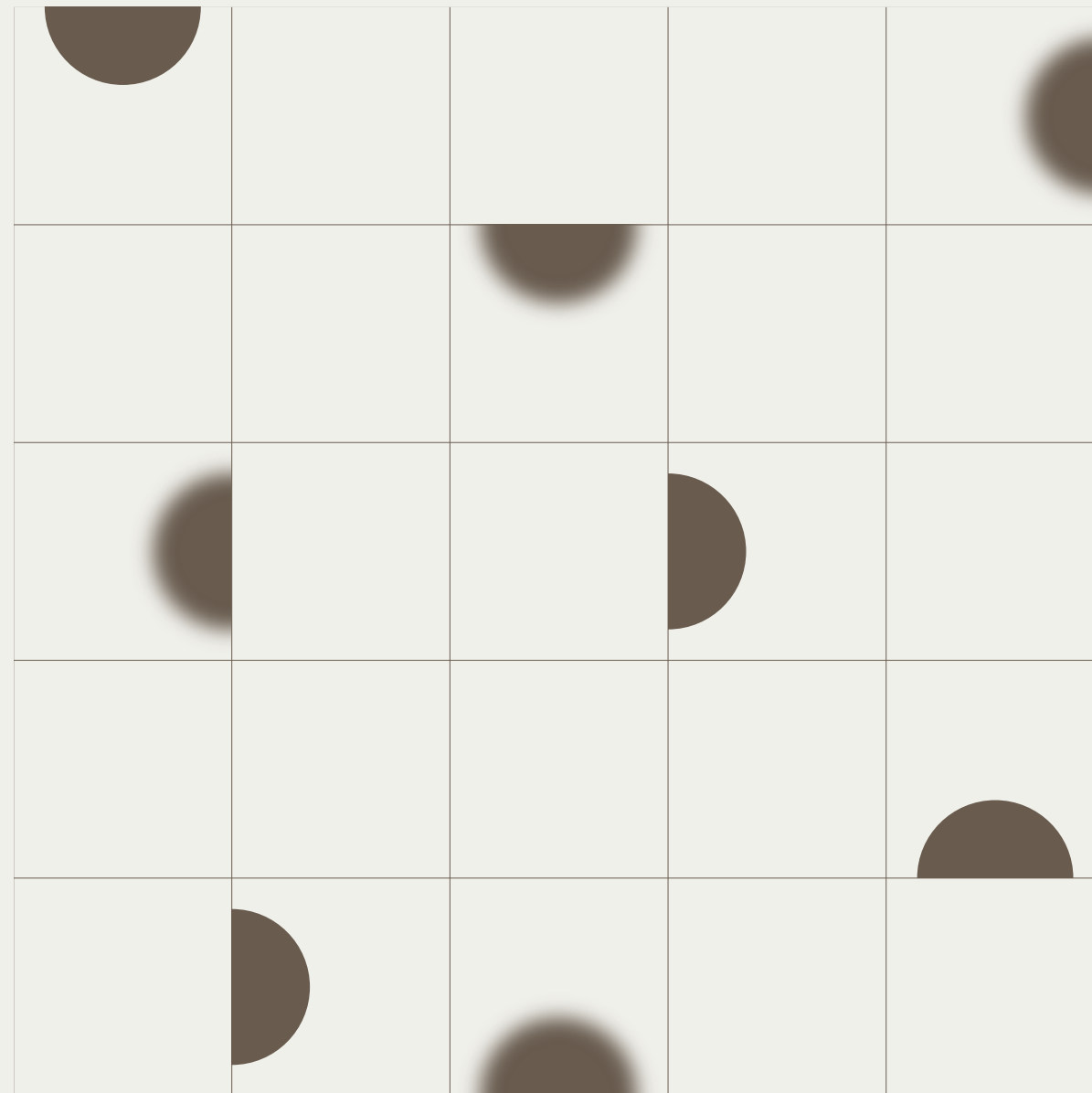
Billedkunstnernes Forbund (BKF) er Danmarks førende fagforbund og interesseorganisation for visuelle kunstnere med over 2300 medlemmer. BKF arbejder for at forbedre visuelle kunstners arbejdsvilkår og styrke kunstens rolle i samfundet.

15. Juni Fonden arbejder i krydsfeltet mellem natur, mental sundhed, kunst og kultur. Fonden arbejder for langsigtede og bæredygtige samfundsforandringer bl.a. indenfor kunst og kultur.

Rapporten er udarbejdet af Moos-Bjerre Consultants (M.B.C.) for 15. Juni Fonden og Billedkunstnernes Forbund (BKF). Formålet er at styrke vidensgrundlaget om billedkunstneres arbejdsliv og at synliggøre den værdi, billedkunstnerne skaber, når de bringer deres kunstneriske kompetencer i spil på arbejdsmarkedet. Rapporten stiller ikke mindst skarpt på, hvilke kompetencer der gør billedkunstnere til en særlig og værdifuld del af det danske arbejdsmarked.

Tak til BKF's medlemmer for at bidrage til nærværende analyse ved at besvare et spørgeskema om deres arbejdsliv. En ekstra stor tak til de seks billedkunstnere og arbejdsgivere, som har ladet sig interviewe i forbindelse med analysens tilblivelse.

God læselyst.

Forord

Henriette Christiansen - Direktør, 15. Juni Fonden

I 15. Juni Fonden er vi nysgerrige efter at få viden om samspillet mellem billedkunstneres kunstneriske praksis og deres øvrige erhvervsarbejde. Kan erfaringer fra arbejdsmarkedet berige og udvikle den kunstneriske praksis? Og kan kunstnernes særlige kompetencer omvendt skabe værdi på arbejdspladser uden for kunstfeltet? Det var baggrunden for igangsættelse af denne analyse.

Analysen *Kompetencer der krydser grænser*, som vi har fået udarbejdet i samarbejde med Billedkunstnernes Forbund, viser, at 64 pct. af de adspurgte billedkunstnere har arbejde ved siden af kunsten. Blandt disse anvender 69 pct. i høj eller meget høj grad deres kunstneriske kompetencer i erhvervsarbejdet. Det er interessante indsigter, der peger på, at kunstnerne i høj grad skaber et hybridt arbejdsliv; en vekselvirkning mellem kunstnerisk praksis og øvrigt arbejde. Og, at det for kunstnere samt arbejdsgivere opleves som en win-win situation, hvor kunstneriske kompetencer og erhvervsliv krydsbestøver hinanden.

Vi vil formidle analysen bredt og bl.a. drøfte den med Fondens 15JF Advisory Board, der består af tidligere modtagere af Fondens kunstpris. Det var netop kunstnerne i Fondens Advisory Board, der satte fokus på samspillet mellem kunstnerisk praksis og øvrigt erhvervsarbejde og på den måde var afsæt for denne analyse. Det er derfor naturligt at vende tilbage til dem med analysens resultater og inddrage deres erfaringer og perspektiver i Fondens videre arbejde.

Forhåbentlig kan analysens resultater bidrage til bæredygtige kunstnerliv, hvor den kunstneriske praksis har gode vilkår.

Marie Thams – Forperson, Billedkunstnernes Forbund

De fleste billedkunstnere kombinerer deres kunstneriske praksis med øvrigt erhvervsarbejde og bringer værdifulde kompetencer i spil. Kunstneres sammensatte arbejdsliv og kombinatørindkomst er kendt viden for Billedkunstnernes Forbund, og er tæt forbundet med de vanskelige økonomiske vilkår, som billedkunstnere arbejder under. For mange er valget om at påtage sig øvrigt erhvervsarbejde, derfor dels drevet af økonomisk nødvendighed, men, som rapporten her viser, også af faglige ønsker, som når erhvervsarbejde og kunstnerisk praksis sker i samspil.

Billedkunstnere er en aktiv ressource i samfundet – både i egen kunstneriske praksis og som del af det bredere arbejdsmarked. Vi står netop nu i en tid, hvor kunst og kultur efterspørges af landets politikere som medspillere i at løse samfundets udfordringer, og som vigtig del af arbejdsudbuddet. Med denne rapport ønsker BKF at bidrage med forståelse for billedkunstneres kompetencer og sammensatte arbejdsliv.

De medvirkende kunstnere lukker os ind i deres ansættelser og samarbejder i en vifte af forskellige erhverv, og bringer vigtige pointer frem, heriblandt at det især er de kunstneriske kompetencer der bringes i spil i deres erhvervsarbejde. Dertil peger de på, at styrkede vilkår for det kunstneriske arbejde også vil styrke samspillet med deres øvrige arbejde. Ligesom de efterspørger rådgivning i forhold til at balancere mellem forskellige arbejdsroller og forståelse fra deres arbejdsgiver for hvad deres kunstneriske praksis kræver.

Dertil kommer at sammensatte arbejdsliv og indkomster ikke skal spænde ben for lige rettigheder – fx i forhold barsel, pension og arbejdstid, sammen med forståelsen for billedkunstneres arbejdsliv skal styrkes internt i kunstfeltet for øget trivsel og faglig anerkendelse, hvilket vi i BKF håber at rapporten kan bidrage til. Vi ser frem til at fortsætte arbejdet med at skabe viden om og bedre vilkår for billedkunstneres alsidige arbejdsliv.

Læsevejledning og datagrundlag

Læsevejledning

Rapporten åbner med **hovedkonklusionerne**. Her samler vi undersøgelsens vigtigste resultater, så du hurtigt kan danne dig et overblik.

- **Kapitel 1** tegner et bredere billede af billedkunstnernes øvrige erhvervsarbejde. Kapitlet kaster bl.a. lys over, hvor udbredt øvrigt erhvervsarbejde er, hvilke jobs og brancher billedkunstnere arbejder i, og hvor stor en del af deres indkomst der kommer fra det øvrige erhvervsarbejde.
- **Kapitel 2** går tæt på seks billedkunstnere og deres arbejdsgivere. Gennem seks cases viser vi, hvordan et sammensat arbejdsliv kan se ud i praksis, og hvilke kompetencer både billedkunstnere og arbejdsgivere oplever, at billedkunstnerne bidrager med på arbejdspladsen. Her kan du bl.a. glæde dig til at møde Charlotte, som ved siden af sin kunstneriske praksis arbejder med grafisk formidling på et dansk universitet, eller Peter, der ved siden af sin praksis underviser elever i sjetteklasse i billedkunst.
- **Kapitel 3** handler om kompetencer. Vi ser på, hvilke kompetencer billedkunstnerne tager med sig fra kunsten og ud i erhvervsarbejdet, og hvilke de omvendt får med sig tilbage til den kunstneriske praksis.
- **Kapitel 4** samler trådene og ser på samspillet mellem de to dele af arbejdslivet. Vi undersøger, hvordan kunsten og det øvrige erhvervsarbejde bidrager til hinanden, og hvilke fordele og ulemper billedkunstnerne selv oplever ved et sammensat arbejdsliv. Til sidst ser vi på, hvad der kunne gøre det lettere at kombinere de to, og hvad det betyder, når billedkunstnere bevidst arbejder med at skabe sammenhæng mellem de to dele af deres arbejdsliv.

Til sidst i rapporten findes et **metodebilag**, som beskriver undersøgelsens datagrundlag og fremgangsmåde.

Datagrundlag

Rapporten bygger på to typer data, der supplerer hinanden.

Den første er en **spørgeskemaundersøgelse** blandt BKF's medlemmer. Undersøgelsen blev gennemført i august–september 2026, og 755 medlemmer har besvaret den. Ud af de 755 har 486 angivet at have et øvrigt erhvervsarbejde, mens de øvrige 269 har svaret nej eller ved ikke til spørgsmålet. Det er derfor de 486 besvarelser fra billedkunstnere, der har et øvrigt erhvervsarbejde, den kvantitative del af analysen bygger på.

Den anden er **kvalitative interviews** med seks billedkunstnere og deres arbejdsgivere, i alt 12 interviews. For at få et dybdegående indblik i den enkelte kunstners arbejdsliv har vi valgt at gennemføre interviewene med arbejdsgiverne til de samme kunstnere, som har deltaget i interviewene. På den måde illustrerer interviewene med henholdsvis billedkunstnere og arbejdsgivere to sider af det samme arbejdsliv, og beskriver, hvordan både billedkunstnerne selv og arbejdsgiverne oplever billedkunstnernes kompetencer i det øvrige erhvervsarbejde. De danner grundlag for rapportens seks cases og bruges desuden gennem hele rapporten til at uddybe og nuancere resultaterne fra spørgeskemaet.

Ved **øvrigt erhvervsarbejde** forstås i analysen lønnet arbejde, der ligger udover arbejde indenfor billedkunstnerens egen praksis, f.eks. undervisning, administrationsarbejde eller servicearbejde.

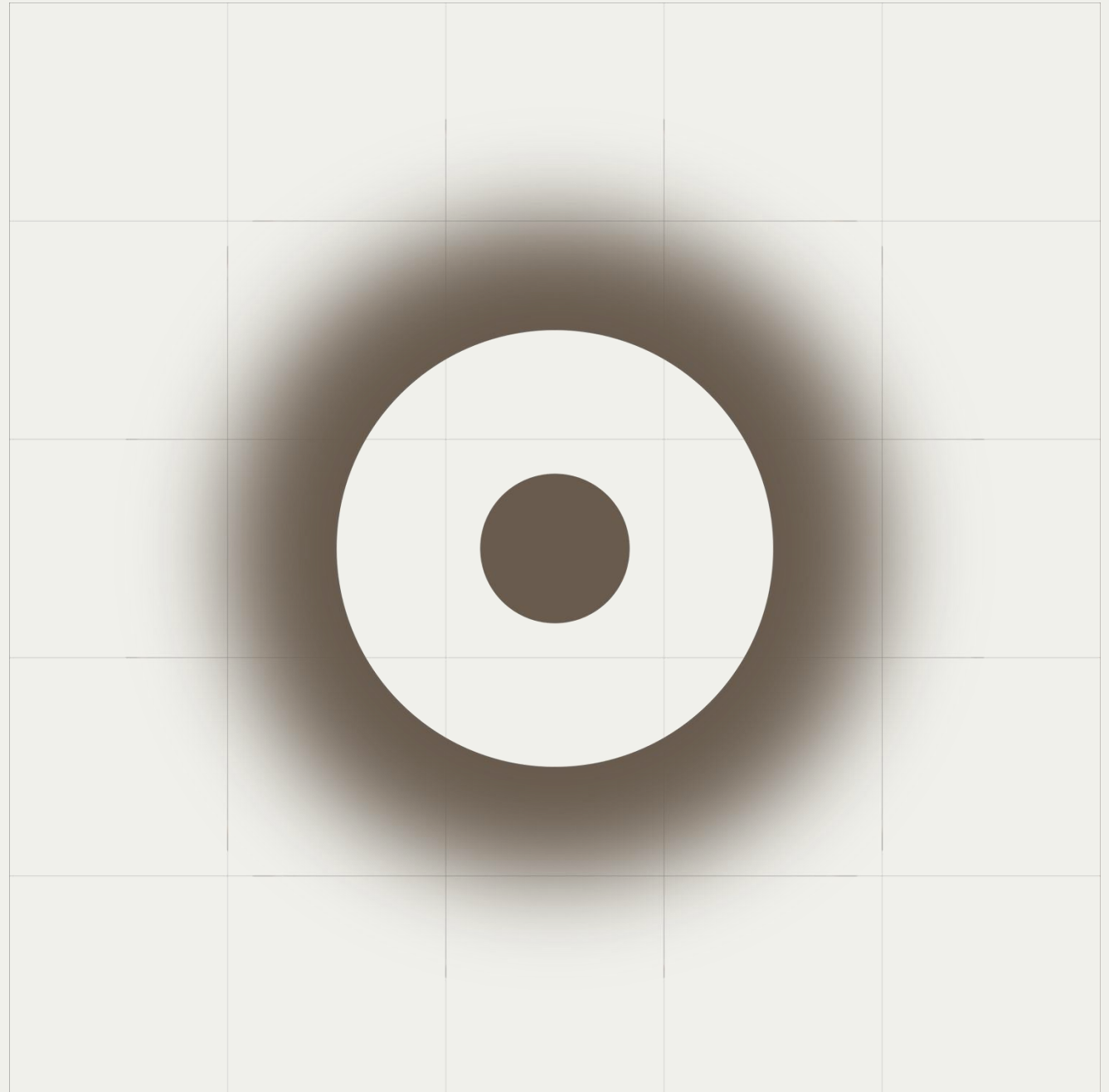
Analysens datagrundlag og fremgangsmåde er beskrevet nærmere i metodebilaget.

Hvad er n?

n angiver antallet af personer, der har besvaret et givent spørgsmål. Fordi ikke alle besvarer alle spørgsmål, kan n variere på enkelte grafer. Jo lavere n er, desto mere forsigtigt bør resultaterne tolkes, da enkelte besvarelser så får større betydning for den samlede fordeling.

Hovedkonklusioner

For de fleste billedkunstnere er arbejdslivet ikke enten kunsten eller det øvrige erhvervsarbejde, men begge dele på én gang. Inden vi går i dybden med rapportens kapitler, samler vi her analysens hovedkonklusioner. De giver et overblik over, hvordan det sammensatte arbejdsliv ser ud, hvad kunsten og det øvrige erhvervsarbejde giver hinanden, og hvilke særlige kompetencer billedkunstnerne bringer med sig ud på arbejdsmarkedet.

Analysens hovedkonklusioner kort fortalt:

Kompetencer der krydser grænser

Analysen har undersøgt, hvordan billedkunstnere kombinerer deres kunstneriske praksis med øvrigt erhvervsarbejde, og hvad de to arbejdsliv betyder for hinanden. På denne og næste side samler vi de væsentligste konklusioner fra analysen – kort fortalt.

De fleste billedkunstnere jonglerer med både en kunstnerisk praksis og et øvrigt erhvervsarbejde

Det sammensatte arbejdsliv er ikke undtagelsen, men normen. Samlet set har 64 pct. af billedkunstnerne i undersøgelsen et øvrigt erhvervsarbejde. Ser man bort fra billedkunstnere i pensionsalderen (67 år og derover), stiger andelen til 75 pct. For de fleste er erhvervsarbejdet det økonomiske fundament. 68 pct. henter mere end halvdelen af deres indkomst her, selvom halvdelen bruger under 40 timer om måneden på det. 66 pct. svarer, at erhvervsarbejdet blandt andet bidrager til kunsten ved at skabe et økonomisk sikkerhedsnet.

Den faste indkomst handler dog ikke kun om at få økonomien til at hænge sammen. Flere billedkunstnere fortæller, at den ligefrem sætter kunsten fri. Når huslejen ikke afhænger af, om værkerne bliver solgt, er der ro til at eksperimentere og arbejde med kunsten.

Et sammensat arbejdsliv bidrager med mere end økonomisk sikkerhed

Ser vi nærmere på, hvad billedkunstnerne får ud af erhvervsarbejdet, rækker billedet dog langt udover økonomien. Erhvervsarbejdet åbner døre til mennesker, fagligheder og erfaringer, som billedkunstnerne ellers ikke ville møde i atelieret. 44 pct. oplever, at det giver indsigt i andre fagområder og brancher og 42 pct. oplever, at det giver nye perspektiver på deres kunstneriske arbejde. Det er dog kun 33 pct. af de adspurgte billedkunstnere, der i høj eller meget høj grad mener at det øvrige erhvervsarbejde bidrager positivt til deres billedkunstneriske praksis.

I interviewene fortæller flere kunstnere, hvordan oplevelser fra arbejdspladsen finder vej ind i værkerne. For nogle er erhvervsarbejdet også en vigtig forbindelse til omverdenen, som modvirker en ensomhed, som de oplever at det kunstneriske arbejde kan føre med sig. Det fremhæves også, at ligesom det kan være godt for billedkunstnere at have et øvrigt erhvervsarbejde, kan det være godt for samfundet, at kunstneriske stemmer bliver en del af samtalen.

Kunstnerisk faglighed skaber værdi i det øvrige erhvervsarbejde

Det fører os til analysens næste konklusion. Billedkunstnerne tager ikke kun noget med sig fra arbejdspladsen, de bringer også noget med sig ind på den. Hele 69 pct. bruger i høj eller meget høj grad kompetencer fra deres kunstneriske praksis i deres øvrige erhvervsarbejde. De kompetencer, der oftest nævnes, er æstetisk og visuel sans, evnen til at arbejde selvstændigt, kunstneriske arbejdsmetoder samt kreativ problemløsning og idéudvikling.

Interviewene viser samtidig, at kompetencerne rækker langt udover de traditionelle kreative funktioner. Arbejdsgiverne beskriver billedkunstnere som medarbejdere, der kan udvikle løsninger fra bunden, arbejde konstruktivt med det uforudsigelige, udfordre vante tankemønstre og se forbindelser, som andre overser. Kompetencerne bruges i alt fra undervisning, kulturudvikling og kommunikation til ledelse, projektudvikling og sundhedsfagligt arbejde. Arbejdsgiverne fremhæver desuden billedkunstnere som brobyggere. De giver organisationen troværdighed i mødet med kunstmiljøet, og de kan skabe kontakt gennem det ikke-sproglige, f.eks. i arbejdet med neurodivergente børn og unge.

Udvekslingen er dog ikke i ligevægt. 69 pct. bruger i høj grad kompetencer fra kunsten i erhvervsarbejdet, men kun 33 pct. bruger i høj grad kompetencer fra erhvervsarbejdet i kunsten. 29 pct. oplever, at erhvervsarbejdet kun i mindre grad eller slet ikke bidrager positivt til deres kunst. Krydsbestøvningen er altså reel, men strømmen er stærkest fra kunsten og ud i erhvervsarbejdet.

Analysens hovedkonklusioner kort fortalt:

Kompetencer der krydser grænser

Kunstnere oplever de største positive effekter, når erhvervsarbejdet knytter an til deres kunstneriske praksis

Hvad skal der så til, for at erhvervsarbejdet også kommer kunsten til gode? Analysen peger på, at sammenhæng er nøglen. Konkret angiver 45 pct. af billedkunstnerne, at de i høj eller meget høj grad arbejder bevidst med at forbinde de to arbejdsliv. Det gælder især kunstnere, hvis erhvervsarbejde er kunst- og kulturelateret, f.eks. undervisning, eller indenfor andre kreative erhverv.

Den bevidste indsats ser samtidig ud til at gøre en forskel. Blandt dem, der i høj grad arbejder bevidst med sammenhængen, oplever 48 pct., at erhvervsarbejdet i høj grad bidrager positivt til kunsten. Blandt dem, der kun i lav grad gør det, er andelen blot 11 pct.

Tid er den knappest ressourc i det sammensatte arbejdsliv

Det sammensatte arbejdsliv har dog også en pris, og den betales primært i tid. Når billedkunstnere bliver spurgt om ulemperne, nævner syv ud af ti manglende tid til kunsten. Det er altså det samme erhvervsarbejde, der giver økonomisk stabilitet, som også tager tid og energi fra kunsten.

Kunstnere savner især sammenhængende tid, hvor de kunstneriske processer ikke bliver afbrudt. Hver femte oplever, at erhvervsarbejdet tærer på den energi, kunsten kræver.

Tid bliver dermed den egentlige valuta i det sammensatte arbejdsliv, mens økonomien først og fremmest er det, der gør det muligt at råde over tiden. Det afspejles i, at 80 pct. peger på mere økonomisk sikkerhed i selve kunsten som noget, der ville gøre det sammensatte arbejdsliv lettere.

Rammerne på arbejdspladsen er afgørende for, at det sammensatte arbejdsliv lykkes

Hvordan kan arbejdspladserne så bidrage? Både billedkunstnere og arbejdsgivere peger på tre forhold som afgørende: fleksibilitet, respekt for den kunstneriske praksis og opgaver, der matcher den enkeltes styrker. 29 pct. af billedkunstnerne savner mere fleksible arbejdsvilkår i deres øvrige erhvervsarbejde.

Flere ledere beskriver relationen som gensidig. Når arbejdspladsen får gavn af billedkunstnernes kompetencer, må den også give noget igen i form af fleksibilitet.

Billedkunstnere savner viden og kompetencer, der kan hjælpe dem mod et mere bæredygtigt arbejdsliv

Til sidst peger analysen på et behov, der rækker udover den enkelte arbejdsplads. Mange billedkunstnere oplever, at de mangler viden om, hvordan man skaber et langsigtet og bæredygtigt arbejdsliv, hvor kunst og øvrigt erhvervsarbejde kan fungere side om side. Flere har måttet finde vejen gennem forsøg og fejl. De efterlyser, at de tidligere havde fået indsigt i, hvordan kunstneriske kompetencer kan omsættes til forskellige typer arbejde og karriereforløb.

Særligt i interviewene efterspørger billedkunstnere mere rådgivning om arbejdsliv, økonomi, karriereudvikling og balancen mellem indtjening, trivsel og kunstnerisk fordybelse. Flere peger på, at rådgivningen gerne må komme allerede under uddannelsen på kunstakademierne. For mange er et sammensat arbejdsliv nemlig virkeligheden efter endt uddannelse.

Ønsket skal ses i lyset af et udbredt ideal om, at billedkunstnere bør kunne leve af kunsten alene. I interviewene beskrives idealet som et narrativ, der skaber frygt for at blive sat i bås, hvis man har et øvrigt erhvervsarbejde. Analysens resultater nuancerer det billede. For mange er det sammensatte arbejdsliv en arbejdsform, der giver et økonomisk fundament, nye perspektiver og kompetencer, som skaber værdi langt uden for atelieret.

]] Jeg tror, det er noget med at turde at eksperimentere, som også er i det kunstneriske. Det er meget det med visuelt at kunne forestille sig noget, udvikle på en ide, der ikke er færdig fra starten og bidrage med perspektiver, som andre mennesker ikke har set.]]

Arbejdsgiver

Hovedkonklusioner:

Billedkunstneres særlige kompetencer

01

... At kunne starte fra et blankt stykke papir

Kunstnerisk arbejde handler ofte om at skabe noget, uden at der findes en tydelig vej frem. Derfor er mange billedkunstnere vant til at bevæge sig fra idé til handling i situationer, hvor målet endnu ikke står klart.

De er trænet i at udvikle idéer uden en fast opskrift og omsætte dem til konkrete projekter. I interviewene kommer det blandt andet til udtryk i udviklingen af nye kulturtilbud, udstillingshuse og projekter, hvor billedkunstnerne bidrager med evnen til at forestille sig, hvordan noget, der endnu ikke eksisterer, kan blive til virkelighed.

02

... At tænke uden for normerne

Kunstnere udfordrer vante rammer og ser muligheder og forbindelser, som andre ikke ser. At tænke anderledes handler ikke kun om kreativitet, men også om at udfordre antagelser og se nye sammenhænge. Arbejdsgiverne fremhæver særligt billedkunstneres evne til at se forbindelser og løsninger, som andre faggrupper kan overse.

Det gælder f.eks. i grafisk arbejde, hvor der kan være brug for billeder, der sætter gang i tanker og får modtageren til at stoppe op.

03

... At møde det uforudsete

Kunstnere arbejder ofte i processer, hvor resultatet ikke kan planlægges på forhånd. Arbejdet med en kunstnerisk praksis indebærer løbende usikkerhed, eksperimenter og ændrede planer. Det træner en evne til at handle, selv når rammerne ændrer sig, eller når der opstår problemer undervejs.

Billedkunstnere bringer derfor en robusthed og improvisationsevne med sig, som kommer til udtryk i alt fra undervisning til projektudvikling.

Hovedkonklusioner:

Billedkunstneres særlige kompetencer

04

... At bruge kunsten som sprog

Kunstnere kan skabe kontakt gennem materialer og processer på en måde, der kan resonere hos mennesker, der ellers har svært ved verbal kommunikation.

Flere af arbejdsgiverne peger i interviewene på, at billedkunstnere er særligt dygtige til at aflæse, forstå og skabe kontakt gennem materialer, billeder og kreative aktiviteter. Det gør deres kompetencer relevante i arbejdet med børn, unge og mennesker med forskellige former for diagnoser eller kommunikations- og trivselsudfordringer.

05

... At bidrage med insiderviden og troværdighed

Kunstnere bidrager ikke alene med faglig viden, men også med forståelse for kunstfeltets normer, arbejdsformer og vilkår.

Når billedkunstnere arbejder i kulturinstitutioner, kommuner eller organisationer med kunstrelaterede opgaver, fungerer de ofte som brobyggere mellem kunstfeltet og resten af organisationen. De kender kunstfeltets vilkår indefra og giver organisationer, der arbejder med kunst og kultur, legitimitet i mødet med kunstnere. Det kan styrke tilliden i forhandlingssituationer og skabe bedre samarbejdsvilkår i projekter.

06

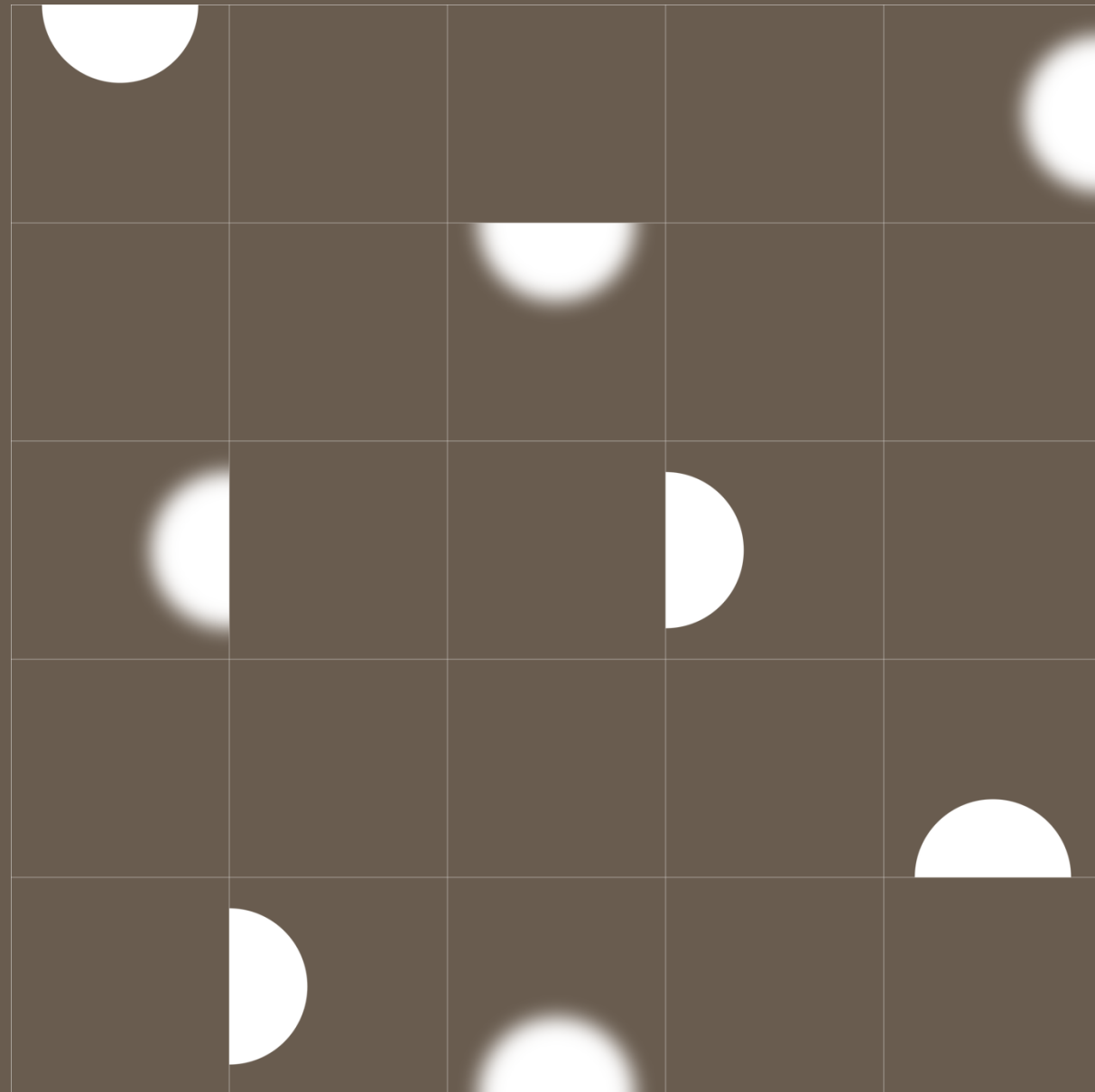
... At have sans for æstetikken

Visuel sans, øje for detaljer og forståelse for modtageren løfter kommunikation og formidling. Den æstetiske forståelse handler ikke kun om form og udseende, men også om at kommunikere til en bestemt målgruppe. Billedkunstnere tænker ofte modtager, helhed og visuel fortælling sammen, hvilket styrker både formidling og kommunikation.

I interviewene beskriver arbejdsgiverne, hvordan denne tilgang styrker alt fra borgerkommunikation og undervisningsmaterialer til forskningsformidling og patientinformation.

Kapitel 1: Karakteristik af billedkunstneres øvrige erhvervsarbejde

Kapitel 1 bygger på indsigter fra den spørgeskemaundersøgelse, som vi har udsendt blandt BKF's medlemmer, suppleret med pointer fra de kvalitative interviews med de seks billedkunstnere og deres arbejdsgivere. Vi ser på, hvilket arbejde billedkunstnerne har, og hvilke brancher de arbejder i. Endelig ser vi også på, om de har en uddannelse, der kvalificerer dem til deres øvrige erhvervsarbejde, udover deres potentielt kunstfaglige uddannelse.

3 ud af 4 billedkunstnere i den erhvervsaktive alder har øvrigt erhvervsarbejde

Det sammensatte arbejdsliv er normen

64 pct. af de billedkunstnere, som har besvaret spørgeskemaet, har øvrigt erhvervsarbejde ved siden af deres kunstneriske praksis. Dog er tallet større for billedkunstnere i den erhvervsaktive alder. Blandt billedkunstnere på 67 år og derover har 58 pct. ikke et øvrigt erhvervsarbejde. Blandt billedkunstnere under 67 år har hele 75 pct. et øvrigt erhvervsarbejde.

Tallet viser, at det sammensatte arbejdsliv, hvor billedkunstnere både har en kunstnerisk praksis og varetager øvrigt erhvervsarbejde ved siden af, er særdeles udbredt. I interviews fremhæver billedkunstnerne, at fortællingen om at dedikere sig komplet til at leve af sin kunst er et velkendt ideal, som man særligt som nyuddannet billedkunstner kan risikere at måle sig op imod. I stedet må billedkunstnere finde deres egen vej og balance mod et bæredygtigt og meningsfuldt arbejdsliv, hvilket i størstedelen af tilfældene indebærer en kombination af kunstnerisk praksis og øvrigt erhvervsarbejde.

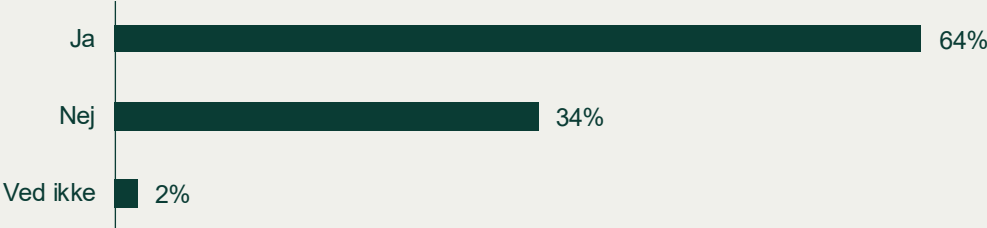

Der er jo en generel forestilling om, at man skal ofre sig helt til kunsten. Og nogle gange ville jeg også ønske, at jeg havde mere tid til det. Men på den anden side tror jeg på dynamikken mellem de forskellige ting. Sådan har jeg altid haft det.

Billedkunstner

Udfører du øvrigt erhvervsarbejde ved siden af din billedkunstneriske praksis?
(n = 755)

Andel af de adspurgte billedkunstnere, der har og ikke har et øvrigt erhvervsarbejde, fordelt på alder (n = 755)

Alder	Har øvrigt erhvervsarbejde	Har ikke øvrigt erhvervsarbejde
Under 40 år	78%	21%
40-49 år	75%	23%
50-59 år	67%	31%
60-66 år	79%	21%
67 år eller ældre	38%	58%

Note: Rækkerne summerer ikke til 100 pct., da 'Ved ikke' besvarelser er udeladt.

Kunst- eller kulturelateret arbejde er udbredt blandt billedkunstnere

Flertallet af billedkunstneres øvrige erhvervsarbejde relaterer sig til kunst, kultur eller kreativitet

Af de kunstnere, som har øvrigt erhvervsarbejde, svarer omkring to tredjedele, at de udfører kunst- eller kulturelateret arbejde, mens 26 pct. angiver at udføre kreativt arbejde uden for egen kunstpraksis. Det er dermed flertallet, som har søgt i retning af arbejdsområder, hvor de kan bringe deres kunstneriske faglighed i spil.

I interviews nævner kunstnere, som har kunst- og kulturelateret eller kreativt arbejde, at dette var særligt attraktivt for dem på grund af muligheden for at spille ind med deres egen kunstneriske profil, men også for at opleve en sammenhæng mellem det kunstneriske arbejde og det øvrige erhvervsarbejde. 30 pct. af billedkunstnerne angiver dog at have ikke-kreativt arbejde, ligesom mange, som har valgt svarkategorien "andet", efterfølgende angiver, at de har håndværksarbejde, pædagogisk arbejde eller rengøringsarbejde. Der er dermed mange forskellige måder at sammensætte sit arbejdsliv på som kunstner, som også inkluderer øvrigt erhvervsarbejde, som ikke direkte relaterer sig til kunst og kultur.

[Jeg har tidligere arbejdet på en] teknisk skole, hvor der var en grafisk uddannelse. Der underviste jeg folk, der skulle lave layout, web og lignende, og der var også brug for nogen, der kunne undervise i de æstetiske aspekter af billedbehandling, tegning og film. Jeg havde lavet mange af de ting i forbindelse med min kunst, blandt andet mediekunst, animationer og videoarbejde.

Billedkunstner

Hvilken type øvrigt erhvervsarbejde udfører du udover dit arbejde som billedkunstner? (n = 486)

Note: Søjlerne summerer til mere end 100 pct., da det var muligt at vælge flere svarmuligheder til spørgsmålet.

Flest billedkunstnere med øvrigt erhvervsarbejde arbejder med undervisning

Særligt undervisning er en attraktiv vej for billedkunstnere

Over halvdelen af billedkunstnerne i spørgeskemaundersøgelsen angiver, at deres øvrige erhvervsarbejde er inden for undervisning, mens over en tredjedel placerer sig selv i kultur-, sports- og fritidsbranchen. Under et interview nævner en kunstner, at undervisning og formidling, herunder som billedkunstlærer, højskolelærer eller underviser på et kunstakademi, er en oplagt vej at gå for kunstnere, som både ønsker en god og stabil løn samt at arbejde med noget, der interesserer dem. En anden billedkunstner forklarer i et interview, at det at undervise giver mulighed for at researche og fordybe sig i emner, som også er relevante for ens egen praksis. Det kan f.eks. være, at man udarbejder undervisningsforløb med materialer eller teknikker, som man er nysgerrig på at benytte i sin egen kunstneriske praksis, eller viser sine egne værker frem i undervisningen. At undervise bliver dermed en meget direkte måde at arbejde med og inddrage sin egen kunst i en anden arbejdsammenhæng.

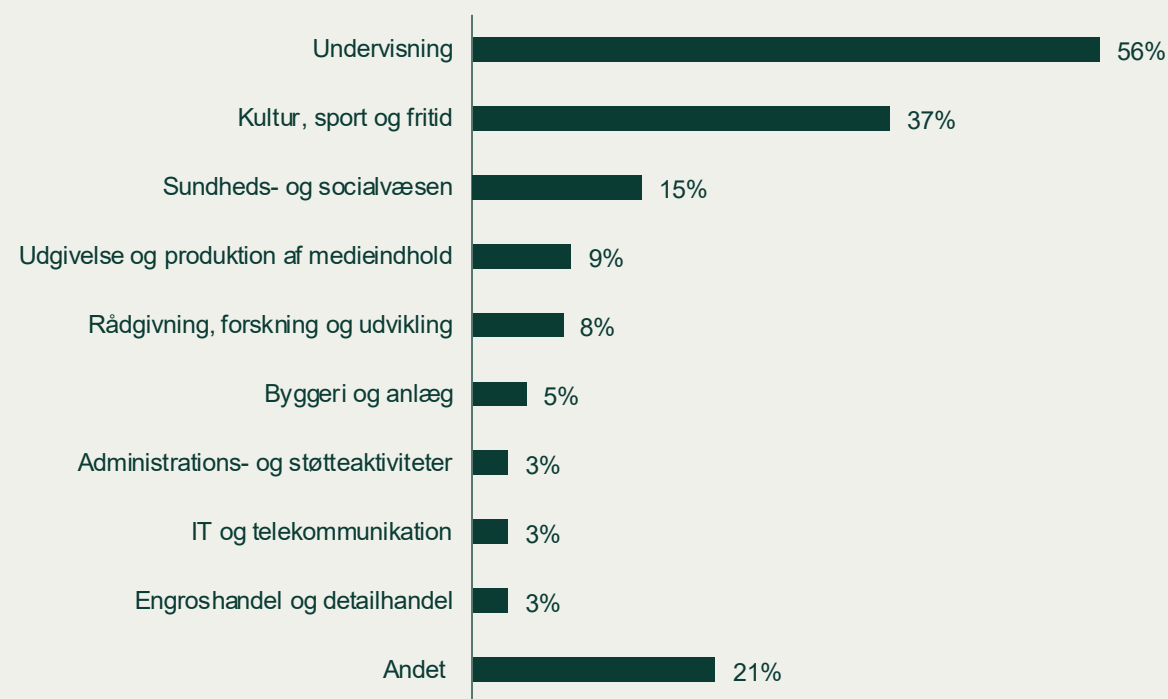
Det er måske ikke alle billedkunstnere, der har den kompetence, men det kan være vigtigt at finde ud af, hvad man faktisk kan. At det ikke kun handler om at lave billeder og komme ind i kunstverdenen. Man kan faktisk bruge det, man gør, i andre sammenhænge. Det behøver ikke nødvendigvis være undervisning. Det kan også være, at man kan gå ind på en anden arbejdsplads, hvor noget skal formidles på en anderledes måde. Men jeg ved ikke. Jeg tror, vi er mange kunstnere, der underviser.

Billedkunstner

Omvendt nævner billedkunstnere også i interviews, at de kan frygte at blive puttet for meget i en kasse som undervisere fremfor billedkunstnere. Der er dermed et ønske blandt billedkunstnerne om at fastholde deres identitet som billedkunstnere, selvom man bruger en stor del af sin arbejdstid på eksempelvis undervisning.

Inden for hvilken branche er dit øvrige erhvervsarbejde? (n = 486)

Note: Søjlerne summerer til mere end 100 pct., da det var muligt at vælge flere svarmuligheder til spørgsmålet. Ovenstående figur viser de 10 største brancher i spørgeskemaundersøgelsen. Respondenter, som har valgt "Andet"-kategorien har ofte herefter skrevet deres jobtitel, f.eks. kok, webmaster eller handicaphjælper, hvorved det må antages, at disse respondenter har haft svært ved at placere sig i en branchekategori.

Billedkunstneres stillingsbetegnelser tegner et blandet billede

I spørgeskemaundersøgelsen har billedkunstnerne angivet deres stillingsbetegnelse i deres øvrige erhvervsarbejde. Nedenfor ses en gruppering af stillingsbetegnelserne fordelt i 8 analytiske klynger, og under hver klynge ses de fem hyppigste stillingsbetegnelser. En stor del af billedkunstnerne har angivet flere stillingsbetegnelser, hvilket er en indikation på, at mange billedkunstnere har et broget og mangefacetteret arbejdsliv. Gennem interviews ved vi, at projektansættelser og deltidsansættelser er almindelige som en del af billedkunstneres sammensatte arbejdsliv, hvilket kan være en årsag til, at mange billedkunstnere har flere stillingsbetegnelser. Langt den største klynge er undervisning, hvorefter billedkunstnerne fordeler sig forholdsvis ligeligt i de resterende klynger – bortset fra klynge 1, hvor kun 4 pct. af stillingsbetegnelserne er placeret.

Hvad er din stillingsbetegnelse i dit øvrige erhvervsarbejde? (n = 561)

1. Undervisning og uddannelse (ca. 32%)	2. Visuelle og kreative erhverv (ca. 14%)	3. Kommunikation, administration og ledelse (ca. 13%)	4. Service, håndværks- og driftsarbejde (ca. 12%)	5. Social-, sundheds- og pædagogisk arbejde (ca. 10%)	6. Formidling og publikumsservice (ca. 9%)	7. Kuratering, rådgivning og faglige erhverv (ca. 7%)	8. Bestyrelses-, udvalgs og censorarbejde (ca. 4%)
Underviser	Grafisk designer/grafiker	Daglig leder/direktør/leder	Butiks-/salgsassistent	Handicaphjælper/ personlig assistent	Formidler/kunstformidler	Konsulent/rådgiver/specialist	Bestyrelsesmedlem/ Forperson
Kunstunderviser/billedkunstlærer (billedkunst, keramik, tegning m.m.)	Designer (produkt, tekstil, udstilling, lys m.fl.)	Administrativ medarbejder/assistent	Håndværker (tømrer, maler, trykker, rammemager m.fl.)	Pædagogmedhjælper/ pædagogisk medarbejder	Vært/receptionist/ Frontpersonale	Kurator/kunstinspektør	Medlem af kunstråd/udvalg/jury
Lektor (inkl. ekstern lektor/studielektor)	Fotograf	Projektleder/projektmedarbejder/koordinator	Servicemedarbejder/ -assistent	SOSU-hjælper/-assistent/hjemmehjælper	Foredragsholder	Kunstkonsulent/ kunstrådgiver/kulturkonsulent	Censor
Gæsteunderviser/ Gæstelærere	Formgiver/ Kunsthåndværker	Kommunikations-, SoMe- og marketingmedarbejder	Udstillingstekniker/ Ophænger	Omsorgs-/ bostedsmedarbejder	Omviser	Forsker/ph.d./research assistant	Fagforenings-/tillidsarbejde
Lærer (folkeskole, specialskele m.fl.)	Film- og medieproduktion (klipper, videograf, scenograf m.fl.)	Redaktør/skribent /korrekturlæser	Kok/café-/køkkenmedarbejder	Socialpædagog/socialarbejder/kontaktperson	Museumsvagt/kustode	IT-udvikler/IT-support	

Note: Ovenstående tabel er baseret på en optælling og gruppering af de stillingsbetegnelser, som respondenterne har angivet. Den samme respondent kan have skrevet flere stillingsbetegnelser. I disse tilfælde er hver betegnelse placeret i en klynge. Stillingsbetegnelser, som ligner hinanden (f.eks. underviser og undervisning) er slået sammen. N = 561 pga. medtagelse af delvise besvarelser.

Knap halvdelen af billedkunstnerne med øvrigt erhvervsarbejde har en uddannelse, som kvalificerer dem til arbejdet

Billedkunstnerne deler sig i to lige store grupper, når det gælder øvrig uddannelse

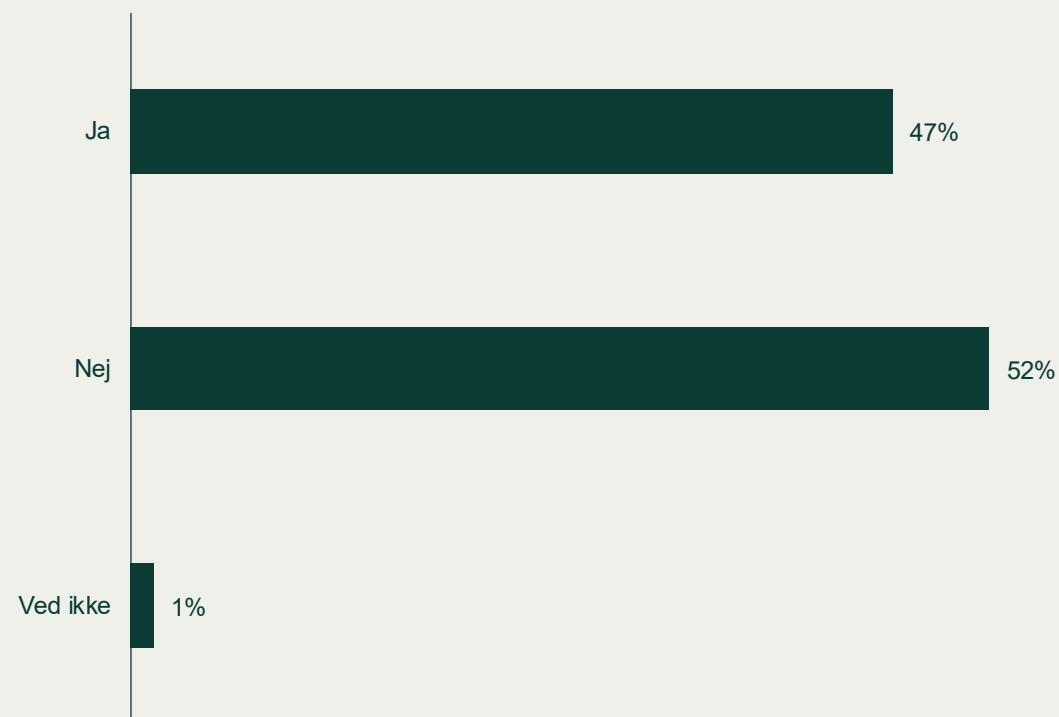
Billedkunstnerne fordeler sig i to næsten lige store grupper. 47 pct. har en uddannelse udover den kunstneriske, som kvalificerer dem til deres øvrige erhvervsarbejde. 52 pct. har ikke.

Det betyder dog ikke, at halvdelen arbejder uden de rette kvalifikationer. Som vi så tidligere i kapitlet, arbejder omkring to tredjedele af billedkunstnerne med øvrigt erhvervsarbejde inden for kunst og kultur, f.eks. med undervisning, formidling og kuratering. I mange af disse jobs er det netop den kunstneriske uddannelse og praksis, der kvalificerer dem.

Både billedkunstnere og arbejdsgivere fortæller samtidig i interviews, at den kunstneriske baggrund kan være en særlig styrke. Dette gælder for eksempel billedkunstnere, der arbejder med undervisning. Både billedkunstnere og deres arbejdsgivere fremhæver i interviews den særlige evne, som billedkunstnere har i undervisningssammenhænge til at formidle kunst og tænke undervisningen på anderledes måder, herunder til f.eks. særlige målgrupper, som børn med særlige behov. Ligeledes fremhæves det af arbejdsgiverne, at der kan være en særlig autoritet omkring undervisere, som underviser og formidler kunst, samtidig med at de selv står stærkt i deres egen kunstneriske praksis.

For kunstnere, der søger arbejde længere fra kunstens felt, kan øvrig uddannelse være en vigtig indgang. En billedkunstnerfortæller, at hun i en periode på dagpenge tog en projektlederuddannelse gennem jobcentret. Det motiverede hende efterfølgende til at søge en stilling med netop projektledelse.

Har du gennemført en uddannelse, udover din potentielt kunstfaglige uddannelse, som kvalificerer dig til at arbejde på dit øvrige erhvervsarbejde? (n = 486)

Øvrigt erhvervsarbejde er en bærende indtægtskilde for mange billedkunstnere

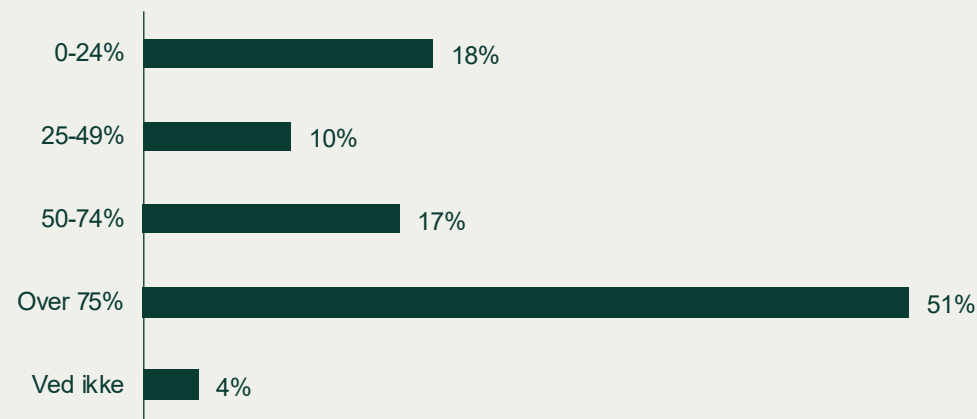
Økonomisk stabilitet kan bidrage til frigørelse af den kunstneriske praksis

51 pct. af billedkunstnerne med øvrigt erhvervsarbejde angiver i spørgeskemaundersøgelsen, at mere end 75 pct. af deres indkomst på en gennemsnitlig måned kommer fra deres øvrige erhvervsarbejde. For i alt 68 pct. af billedkunstnerne er det mere end halvdelen af den månedlige indkomst, som kommer fra det øvrige erhvervsarbejde.

I interviews med billedkunstnere lægges der ikke skjul på, at en stor del af motivationen for at have et øvrigt erhvervsarbejde er den økonomiske stabilitet, som det bidrager til. Nogle billedkunstnere fremhæver i interviews, at de gerne havde brugt alt deres tid på kunsten, hvis det økonomisk kunne lade sig gøre. Arbejdsmarkedet for billedkunstnere beskrives som prekært og med potentielt store udsving i indkomsten fra måned til måned, hvilket rimer dårligt med f.eks. et liv med børn og hus. Billedkunstnerne fremhæver dermed den ro, det giver i hverdagen at vide, at der kommer fast løn ind, også i perioder som sommerferien, som ellers kan være stille for kunstnere.

Flere billedkunstnere fremhæver også, at den økonomiske stabilitet ved øvrigt erhvervsarbejde kan give mulighed, ro og plads til at fordybe sig i kunsten, uden at man skal forsøge at skabe kunst, som kan sælges. En billedkunstnerforklarer i denne forbindelse, at den faste indkomst giver mulighed for at udfolde kunsten frit og separat fra den økonomiske og kommercielle sfære. At have en stabil indtægtskilde giver dermed mulighed for at give sig hen, eksperimentere og skabe kunst mere frit.

Når du tænker på de seneste 12 måneder, cirka hvor stor en andel af din samlede indkomst kom så i en gennemsnitlig måned fra dit øvrige erhvervsarbejde? (n = 486)

Da jeg var færdig på kunstakademiet, syntes jeg efter et par år, at det var utrolig svært kun at være kunstner. Jeg har aldrig været særlig god til at lave kunstværker, som jeg kunne sælge til nogen. Så efter et par år fik jeg et bam, og så blev jeg nødt til at finde noget arbejde, så jeg havde råd til at holde det kørende familiemæssigt.

Billedkunstner

Billedkunstnere bruger cirka en dag om ugen på øvrigt erhvervsarbejde

Halvdelen af billedkunstnerne bruger under 40 timer om måneden på det øvrige erhvervsarbejde

Lidt over halvdelen (51 pct.) af billedkunstnerne med øvrigt erhvervsarbejde bruger under 40 timer om måneden på det. Gruppen spænder bredt, fra billedkunstnere med blot få timer om måneden til kunstnere, der arbejder godt en dag om ugen. Den typiske billedkunstner bruger 37 timer om måneden på sit øvrige erhvervsarbejde, svarende til lidt under 9 timer om ugen.

I den anden ende af skalaen arbejder knap hver syvende (13 pct.) 120 timer eller mere om måneden. Kun omkring 4 pct. arbejder, hvad der svarer til fuld tid på deres øvrige erhvervsarbejde. For langt de fleste fylder erhvervsarbejdet altså en del af arbejdslivet, men ikke det hele.

Tallene skal ses i sammenhæng med billedkunstnernes indkomst. Som vi så på forrige side, kommer over halvdelen af indkomsten fra det øvrige erhvervsarbejde for 68 pct. af billedkunstnerne. Selvom erhvervsarbejdet for mange kun udgør relativt få timer, er det altså ofte her, den væsentligste del af indtægten kommer fra.

Tallene stemmer samtidig godt overens med billedkunstnernes egne fortællinger i interviewene. Flere beskriver et arbejdsliv, der består af flere forskellige ansættelser, herunder tidsbegrænsede stillinger og projektansættelser med svingende arbejdstid. Mængden af erhvervsarbejde kan derfor gå meget op og ned, og det samme gælder den tid, der er tilbage til kunsten.

Endelig er tiden netop dét, som flere billedkunstnere beskriver som det sværeste ved et sammensat arbejdsliv. Erhvervsarbejdet styrker økonomien og kan give kompetencer, der kommer den kunstneriske praksis til gode, men det tager også tid fra kunsten.

Cirka hvor mange timer arbejder du på en gennemsnitlig måned på dit øvrige erhvervsarbejde? (Skriv antal timer) (n = 486)

Timer pr. måned	Andel
Under 40 timer	Ca. 51 %
40-79 timer	Ca. 19 %
80-119 timer	Ca. 17 %
120-159 timer	Ca. 9 %
160 eller flere timer (ca. fuldtid)	Ca. 4 %

I perioder kan jeg mærke savnet helt ind i hjertet over ikke at have tid til min kunst. Det er sådan en sorgfølelse helt ind i hjertet over for eksempel ikke at skulle lave kunst i de næste tre uger.

Billedkunstner

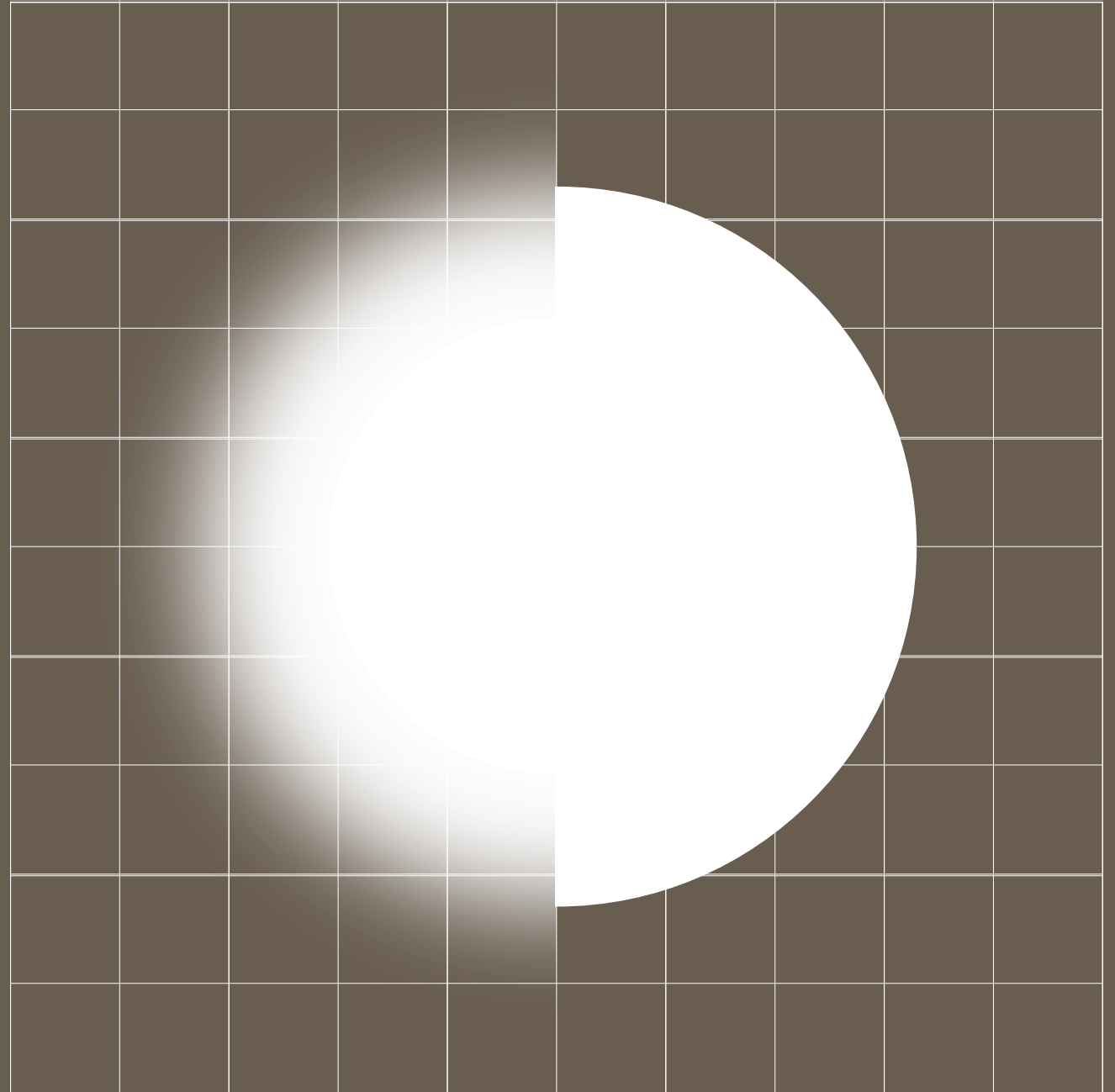
Kapitel 2: Kunstnercases

Hvordan ser en arbejdsuge ud, når den skal rumme både atelieret og et andet job? Og hvad tager en billedkunstner med sig ind på en arbejdsplads, som ikke har noget med kunst at gøre?

Efter at have tegnet det brede billede går vi nu tæt på seks kunstnere. De har hver deres måde at få kunsten og det øvrige erhvervsarbejde til at hænge sammen på. For nogle er jobbet et økonomisk fundament, der giver plads til den kunstneriske praksis. For andre smelter de to dele sammen og nærer hinanden.

Vi har talt med billedkunstnerne og med deres arbejdsgivere. Det giver os to perspektiver på det samme arbejdsliv. Billedkunstnerne fortæller, hvordan de organiserer deres hverdag, og arbejdsgiverne fortæller, hvad de oplever, at netop denne medarbejder bidrager med i kraft af sin kunstneriske baggrund.

Alle billedkunstnere optræder anonymt, og navnene er opdigtede. Fortællingerne bygger på billedkunstnernes og arbejdsgivernes egne beskrivelser.

Case 1: Frihed til kreative tilgange i grafisk arbejde

Den første kunstner, vi skal møde, er **Charlotte**. Charlotte arbejder som grafiker ved et dansk universitet på fuld tid.

Som grafiker er hun autodidakt, men hun har beskæftiget sig med billedbehandlingsprogrammer og kreativt computerteknisk arbejde siden sin tid på kunstakademiet. Stort set hele Charlottes indkomst kommer fra arbejdet som grafiker. Udover sin fuldtidsstilling på universitetet bruger hun også tid på at skabe performancekunst, være frivillig på et lokalt udstillingssted og være sammen med sin familie, som består af hende selv, hendes partner og deres to børn.

Om at holde kunsten fri

Charlottes kærlighed til kunsten udspringer af barndomsstunder, hvor hun tegnede med sin bedstemor, og er blevet udbygget gennem en kærlighed til farver og tegneserier. I sit kunstneriske virke beskæftiger hun sig med relationsbaseret performancekunst, som hun skaber i momentet i fællesskab med en kunstnergruppe. De udstiller typisk et par gange om året, og Charlotte beskriver det som en fordel, at deres kunst bliver skabt på stedet, blandt andet fordi hun på den måde kan skabe sin kunst uden at bruge en stor mængde tid i et atelier.

Hun kan godt lide at sætte tingene på hovedet, tænke anderledes og udfordre konventionerne, og det er især koblingen mellem tankefriheden og arbejdet med æstetik, som hun holder af ved sin kunstneriske praksis. Hun sætter pris på, at hun via sin fuldtidsansættelse på universitetet har den økonomiske frihed til at kunne skabe kunst, der er uafhængig af økonomisk indtjening.

Nogle gange ville hun ønske, at der var mere tid til kunsten, men alligevel er Charlotte i sidste ende bevidst om, at det betyder mere for hende at have frie rammer om skabelsen af sin kunst. Hun forklarer, at hun aldrig har været god til at skabe kunst, der er efterspørgsel på, og at hun ikke ønsker at tilpasse sin kunstneriske praksis efter efterspørgslen fra gallerier og museer.

Det var utrolig svært for mig personligt at sætte mig igennem [...] så gallerister havde lyst til at sælge min kunst. [...] Derfor var det nemmere for mig at holde kunsten lidt ude af det økonomiske og i stedet tage et arbejde, jeg kunne tjene penge på. Også for at holde kunsten nogenlunde fri fra at skulle tænke på, om nogen havde lyst til at købe det.

Charlotte, billedkunstner og grafiker

Man har friheden til at tænke frit og gøre ting, som man måske ikke ville gøre, hvis man skulle tænke på penge, sit omdømme eller andre forhindringer. Den frihed holder jeg virkelig meget af.

Charlotte, billedkunstner og grafiker

Torsten er Charlottes nærmeste leder og er leder af brand- og markedsføringsafdelingen på et dansk universitet. Han har arbejdet med grafik og markedsføring af organisationer en stor del af sit arbejdsliv, og har i den forbindelse også tidligere været leder for kunstnere. Uden for arbejdet har han en stor personlig interesse for kunst og ser stor værdi i kreative tilgange og kunstnerisk tænkning.

Grafisk fremstilling, der er uden for boksen

Charlotte bruger meget af sin arbejdstid på layoutopgaver samt på skabelse af illustrationer og konceptudvikling inden for universitetets visuelle identitet. Derudover laver hun også friere og mere kreative opgaver, der blandt andet indebærer forskningsformidling, udstillinger og fotoopgaver.

Charlotte er den eneste skabende billedkunstner i universitetets brand- og markedsføringsafdeling, og hendes nærmeste leder, Torsten oplever, at netop dét er årsag til forskelle i, hvordan hans medarbejdere løser deres arbejdsopgaver. De fire grafikere, der er ansat i Torstens afdeling, har alle de samme overordnede arbejdsopgaver, men han opsøger Charlotte til de opgaver, hvor han ønsker formidling, der *"ikke ligger lige til højrebænet"*.

Torsten oplever, at uddannede grafiske designere har et stærkere blik for de etablerede rammer og principielle retningslinjer inden for grafik og kommunikation, end Charlotte typisk har. Omvendt oplever han, at Charlotte går til hver side som et tomt lærred og ser flere muligheder i sin opgaveløsning og konceptudvikling sammenlignet med hans øvrige medarbejdere. Det er altså Charlottes frie tænkning og åbenhed overfor andre tilgange og løsninger, der adskiller hende kompetencemæssigt.

Charlotte ser flere muligheder og er særligt stærk i den konceptuelle udvikling. [...] hun åbner opgaverne mere op og ser forbindelser, som andre måske ikke ser. Det kan føre til rigtig gode kreative løsninger. Omvendt kan det nogle gange også betyde, at hun bevæger sig længere væk fra den enkle og stringente formidling, som mange uddannede grafikere er stærke i.

Torsten, Charlottes leder

Rent grafisk får Charlotte især billedopgaver, fotoopgaver og opgaver, hvor visuelle elementer spiller en rolle i formidlingen. Derudover går Torsten til hende, når der er brug for kompetencer inden for konceptudvikling. Afdelingen har eksempelvis arbejdet med etablering af forskellige udstillinger, hvor Charlotte både har været involveret i opsætning, konceptudvikling og det visuelle udtryk.

Charlotte finder næsten altid billeder, der er mere interessante og overraskende [...] Hvis jeg ønsker noget, der er visuelt spændende og ikke bare illustrerer teksten direkte, så er det helt klart Charlotte, jeg går til.

Torsten, Charlottes leder

Det søde og det sure ved kreativ tænkning

Torsten ser en styrke i, at Charlotte ikke er bundet af de faste tankegange, der til tider præger institutioners grafiske arbejde, når der arbejdes med en fastlagt visuel identitet. Hun møder opgaverne med en mere undersøgende og fri tilgang og skaber anderledes og mindre forudsigelige resultater. Han bemærker dog også, at netop denne tilgang kan udfordre billedkunstnere i opgaver, hvor der er snævre rammer og strenge krav til det grafiske udtryk. Da vi spørger Torsten, hvad han ville sige til en anden leder, der overvejer at ansætte en kunstner, forklarer han, at det er vigtigt at være *"opmærksom på, hvor motiveret personen er for at arbejde i en corporate virkelighed, hvor der også er mange rutineopgaver. Man skal også overveje, om virksomheden har opgaver, der kan stimulere den kreative side."*

For Torsten er det derfor vigtigt at være opmærksom på, om organisationens virkelighed passer til den enkelte medarbejder. Derfor vælger han også ofte den medarbejder, der skal løse en given opgave, ud fra dennes styrker og kompetencer. Det gør han både for at sikre, at opgaverne bliver løst bedst muligt, og for at sikre, at hans medarbejdere arbejder med de områder, hvor de er stærkest.

Jeg tror bare, at mange kunstnere har en lille oprører i sig. Hvis man skal skabe frit og arbejde ud fra sin fantasi, så er man nødt til at udfordre rammer og regler engang imellem. Nogle gange kan der være et spændingsfelt mellem den frie kunstneriske tilgang og en corporate kontekst.

Torsten, Charlottes leder

På daglig basis handler det om at forsøge at fordele opgaverne på en måde, så de passer til den enkelte. [...] Der er opgaver, hvor jeg har brug for medarbejdere, der er meget stringente. [...] Den type opgaver lægger jeg ofte andre steder.

Torsten, Charlottes leder

Charlotte genkender selv, at der er forskel på hende og hendes kolleger, og forklarer, at hun sætter pris på de arbejdsopgaver, hvor hun kan arbejde friere og mere kreativt. Derudover pointerer hun, at hendes oplevelse er, at kollegerne i højere grad tænker branding og kommercielle hensyn ind i arbejdet, end hun selv gør.

Inspiration, eksekveringskraft og skriftlig formidling

En del af Charlottes arbejde i den grafiske afdeling består i at assistere forskere med formidlingen af deres forskningsmateriale. Især samtaler med forskere om deres materiale fungerer som inspiration for Charlottes eget kunstneriske virke. Charlotte har en del af sin praksis, som hun skaber alene. Denne del har ofte et sprogligt udgangspunkt, og her har samtaler med forskere samt formidling af forskningsprojekter af sociologisk eller antropologisk karakter spillet en rolle.

Derudover ser hun det som en generel fordel for billedkunstnere at have erfaringer og indtryk fra møder med omverdenen, som kan bringes med ind i kunsten. Charlotte oplever desuden, at hun er blevet bedre til det administrative arbejde, der knytter sig til kunstnerlivet, gennem sit arbejde på universitetet. Evnen til at få opgaver ført ud i livet og sikkerhed i skriftlig kommunikation er færdigheder, som hun oplever at kunne overføre direkte til sin kunstneriske praksis. Både i sit frivillige arbejde på et lokalt udstillingssted, i arbejdet med fondsansøgninger og i koordinering med udstillingssteder i kunstnergruppen har det været værdifuldt for Charlotte at kunne formulere klare e-mails og håndtere administrative opgaver effektivt.

I forhold til det her udstillingssted, som jeg har arbejdet med, og fondsansøgninger gennem nogle år, og også de ting vi laver i kunstgruppen, hvor vi skal forsøge at skaffe midler eller sende ansøgninger om at være med forskellige steder. Der tror jeg helt sikkert, at jeg har fået noget med fra mit erhvervsarbejde omkring formulering og måder at skrive ting på. Jeg sidder tit og kigger på tekster, som nogle kloge mennesker har skrevet, og jeg tror, jeg har fået noget med derfra, som kan bruges. I den anden verden også.

Charlotte, billedkunstner og grafiker

Case 2: Projektledelse på tværs af kunst og kommune

Den anden billedkunstner, vi skal møde, er **Louise**. Louise laver grafisk kunst og er en del af et større værksted, hvor hun dyrker sin kunstneriske praksis. Derudover er hun mor til tre og kulturkonsulent 33 timer om ugen i en mellemstor dansk kommune. Louises praksis er i højere grad orienteret mod at skabe værker i sig selv og arbejde med bestillinger, og i mindre grad mod udstilling af hendes værker.

Maiken er Louises nærmeste leder. Hun er leder for hele kultur- og fritidssektionen i kommunen, hvor Louise er én af 15 konsulenter, der råder over hver deres område inden for kultur og fritid. Maiken er idrætsfagligt uddannet, men med en privat kærlighed til kunsten og kulturen, hvor især scenekunsten fylder.

At kunne starte fra et blankt stykke papir

Udover sin egen kunstneriske praksis og arbejdet som kommunal kulturkonsulent, underviser Louise i perioder på forskellige højskoler og starter snart op med et undervisningsforløb på et af de danske kunstakademier. Sammensætningen af forskellige arbejdssituationer har givet hende en selvsikkerhed i forhold til at turde prøve nye ting af.

I sit arbejde som kulturkonsulent i kommunen etablerer hun samarbejder med lokale billedkunstnere og arbejder meget med projekter om kunst i det offentlige rum. Både Louise selv og Maiken oplever, at Louise har et særligt mod på at eksperimentere, tænke kreativt og idéudvikle som basis for sin opgaveløsning. Konkret har Louise stået for at starte et kommunalt funderet, men frivilligt drevet, udstillingshus op fra bunden. Det betyder, at hun har lavet en behovsafdækning, stået for det praktiske omkring lejemaal og opbygning, koordinering med frivillige og skabt og vedligeholdt relationer til billedkunstmiljøet i kommunen. Både Louise og Maiken fortæller, at arbejdet med udstillingshuset har krævet, at Louise gravede dybt i sine kompetencer fra billedkunsten.

Det har krævet indsigt i billedkunstneres behov, tilgange og arbejdsvilkår, hvilket Louise har kunnet afdække og sætte sig ind i på en anden måde, fordi hun selv har en kunstnerisk baggrund og praksis. Derudover beskriver både Louise og Maiken, at arbejdet med udstillingshuset er blevet hjulpet på vej af Louises evne til at "starte fra et blankt stykke papir". Hun har en evne til at forestille sig, hvordan ingenting kan blive til noget særligt, hvilket er en kompetence, som begge parter tillægger Louises kunstneriske baggrund.

Det er dét med at have evnen til at starte fra et blankt stykke papir... [...] Forestillingsevnen som det kræver at få ting til at ske. Det er en vigtig kompetence at kunne se, hvordan man kommer et sted hen. Den har jeg som kunstner altid haft.

Louise, billedkunstner og kulturkonsulent

Et tydeligt kompetenceoverlap mellem kunsten og det kommunale arbejde

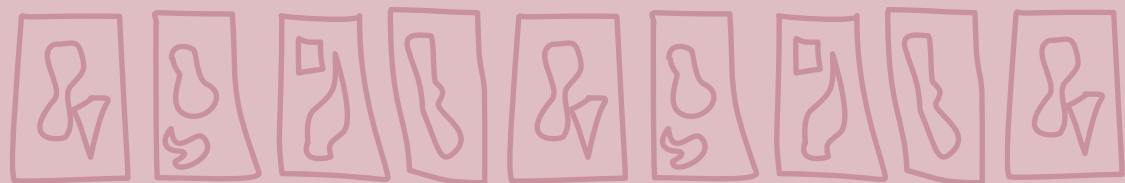
Louise oplever, at de kompetencer, hun har udviklet gennem alt det arbejde, der omgiver hendes kunstneriske praksis, også fylder meget i rollen som kulturkonsulent. Det gælder særligt relationsarbejde, kreativ tænkning og idérighed.

Derudover peger hun på, at det praktiske og administrative arbejde i hendes kunstneriske virke har understøttet den projektledelse, hun udfører som kulturkonsulent. Især projektledelseskompetencerne beskriver Louise som noget, der udvikler sig både gennem det kreative arbejde som billedkunstner og gennem hendes øvrige erhvervsarbejde i kommunen. Som eksempel fortæller Louise, at hun på et tidspunkt fik en bestillingsopgave på at skabe i alt 80 værker. Her oplevede hun, at kompetencer fra hendes arbejde i kommunen var særligt værdifulde i forhold til tidsstyring, planlægning og logistik omkring afsendelse af værker og tæt samarbejde med køberen. Louise oplever derfor, at der på mange måder er et kompetenceoverlap mellem de kompetencer, som hun bruger i sin stilling som kommunal kulturkonsulent og i sit kunstneriske virke.

Alt arbejde, som kunstnere laver, med store værker og projekter er arbejde, hvor kunstnere er projektledere på en eller anden måde.

Louise, billedkunstner og kulturkonsulent

Maiken oplever i høj grad også, at Louises mere praktiske kunstneriske kompetencer kommer til udtryk i hendes opgaveløsning. Især hendes æstetiske kompetencer får Louise til at skille sig ud fra sine kolleger. Der er i højere grad fokus på detaljer, æstetik og modtageren, når Louise skaber materialer, der skal bruges i kommunikationen med borgere i kommunen.

Det der med at tænke i det visuelle og det æstetiske i forhold til modtageren, det er hun bedre til end de andre [...] når invitationen skal laves, har hun lavet et selvstændigt design, hvor linjer og figurer går igen. [...] Detaljer, og helhedsindtryk, det kan hun virkelig.

Maiken, Louises leder

At have tid til kunsten er Louises største afsavn

Louise er tydelig om sin holdning: *"Kunstnere er håndværkere, og godt håndværk tager tid"*. Det største afsavn, hun oplever ved at arbejde 33 timer om ugen i kommunen, er, at hun ikke har lige så meget tid til at fordybe sig i sin kunst, som hun kunne ønske sig. Det er både arbejdet som kulturkonsulent og de hjemlige omstændigheder med hus og tre børn, der tager hendes tid. Louise er dog tydelig om, at hun ser på sit liv som en helhed og tror på, at tiden til kunsten vender tilbage på et senere tidspunkt - noget hun selv mener, er typisk for kunstnere.

Jeg ser min kunstneriske praksis som en gryde, der hele tiden holdes i kog. Nogle gange får det mulighed for at buldre og nogle gange står det og simrer på det laveste blus. Men det er altid i kog og klar til, når det kan få lov til at buldre igen.

Louise, billedkunstner og kulturkonsulent

Selvsikkerhed, gode kolleger og mening med arbejdet

Da Louise for otte år siden begyndte i sin stilling som kulturkonsulent, var hun ambivalent over udsigten til at arbejde i en kommune. I dag fremhæver hun især glæden ved at kunne gøre en forskel for billedkunstnere i kommunen gennem sit arbejde. Samtidig beskriver hun, at det kunstneriske arbejde til tider kan være ensomt, og at samarbejdet med kolleger og samarbejdspartnere i kommunen derfor har stor værdi for hende.

Der var noget i mig, der tænkte "...skal jeg nu ind i en kommune og sidde...". Men altså, jeg kunne godt lide at være projektleder, og jeg ville også gerne være et sted, hvor jeg kunne gøre noget for nogle andre. Jeg ville gerne skabe nogle bedre vilkår for andre, så med den baggrund syntes jeg, at det var spændende.

Louise, billedkunstner og kulturkonsulent

Som kulturkonsulent sidder Louise på den modsatte side af bordet i forhandlingssituationer end som skabende kunstner. Hun har altså prøvet at være den, der har pengene, og den erfaring har påvirket, hvordan hun i dag forhandler honorarer og priser for sin egen kunst.

Jeg var mere nøgtern og afslappet i det med at gå ind til en forhandlingssituation omkring honorar efter også at have prøvet at sidde på den anden side af bordet. Det havde jeg ikke håndteret på samme måde, hvis jeg ikke havde haft den indsigt og havde prøvet at sidde med at skrive kontrakter og forhandlet på den anden side af bordet. Jeg følte mig mere sikker og modig i at gå ind i en forhandlingssituation.

Louise, billedkunstner og kulturkonsulent

Når man er en offentlig forvaltning, så kan man ofte blive set som sådan nogen, "I får bare penge for det, I laver. Vi andre, vi brænder for det her." Så det at have Louise ansat [...] giver en stor troværdighed for dem, vi snakker med. Vi er en af dem, når vi har Louise ansat.

Maiken, Louises leder

Maiken ser også en fordel for det lokale kunstneriske miljø, som ikke er vant til at bede om meget fra det offentlige, i at have en billedkunstner i forvaltningen. Hun forstår, hvordan kunsten kan bringes i spil, og kan hjælpe billedkunstnere med at komme på den politiske dagsorden i kommunen.

[Oplever du nogen udfordringer ved at have en billedkunstneransat?]

Jeg synes ikke, vi oplever, at vi går på kompromis med noget. Omvendt så får vi mere ved at have Louise ansat.

Maiken, Louises leder

Case 3: Passion og improvisation på en musik- og billedskole

Den næste kunstner, vi skal møde, er **Nadia**. Nadia er uddannet fra et udenlandsk kunstakademi og arbejder i sin kunst blandt andet med de fortællinger, der er indlejret i tekstil. En stor del af inspirationen til hendes kunst kommer fra samtaler og samarbejde med Nadias bedstemor, der var væver og arkæolog.

Et arbejdsliv i udvikling

Nadia blev fastansat på en musik- og billedskole i foråret 2026 og underviser i dag to børnehold. Snart starter hun op med samme ordning på endnu en billedskole sideløbende. Selvom hendes arbejdsliv er blevet mere struktureret, er der ofte uger, der ikke ligner hinanden. Nogle perioder er præget af undervisning, projekter og kurser med mindre tid til kunsten, mens der i andre perioder er mere plads til at være i atelieret. På en almindelig uge bruger hun to til tre dage i det atelier, hun deler med fire andre kunstnere, men der er også uger, hvor undervisningen fylder næsten al hendes tid.

Udlængsel og faste rammer

Nadia har tidligere holdt sit arbejdsliv åbent og prioriteret muligheden for at dyrke sin udlængsel gennem udlandsophold. Som freelancer mødte hun interessante mennesker og opgaver, men det var også et omskifteligt og udsat arbejdsliv uden faste økonomiske eller strukturelle holdpunkter. Under en projektansættelse på et museum i udlandet resulterede det for Nadia i en stresssygemelding. Et sygdomsforløb, der fik hende til at gentænke sit arbejdsliv. Det er de erfaringer, der har ført til jobbet som billedkunstunderviser på musik- og billedskolen, hvilket både skaber struktur i hverdagen og ro i økonomien.

Det er på mange måder nyt for mig at opdage, at det faktisk kan være sundt at have en fast struktur. [...] Det er rart at have et fast arbejdssted, faste kollegaer og nogle kendte rammer.

Nadia, billedkunstner og billedkunstunderviser

"Et skelet under resten af mit arbejdsliv"

Nadia oplever, at den stabilitet, hun har fået i sit arbejdsliv gennem de faste ansættelser, understøtter hendes kunstneriske praksis. Når hun er i atelieret og bruger tid på sin kunst, er det uden lurende bekymringer om økonomi i baghovedet, hvilket hun oplever giver hende ro til at skabe sin kunst.

Viden om, hvordan man som billedkunstner kan opbygge et bæredygtigt arbejdsliv, er noget, som Nadia har savnet. På kunstakademierne er værktøjer og eksempler på, hvordan man som billedkunstner kan skabe et balanceret arbejdsliv, der ikke udelukkende er baseret på den kunstneriske praksis, ikke noget, der fylder. Det er dog en spejling, som hun i dag får i sine kolleger på billedskolen.

Hele processen har været meget præget af "learning by doing". Eller måske nærmere "learning by burning". Jeg kunne helt klart have haft gavn af rådgivning undervejs, og det tror jeg egentlig stadig, jeg kan. Jeg forestiller mig, at det at finde den rigtige balance er en undersøgelse, der kommer til at fortsætte i mange år.

Nadia, billedkunstner og billedkunstunderviser

Kollegiale forbilleder

De er i alt tre billedkunstundervisere på den musik- og billedskole, som Nadia arbejder på. Hendes kolleger har været ansat i henholdsvis 19 og 23 år og har gennem hele deres arbejdsliv haft en aktiv kunstnerisk praksis sideløbende med deres øvrige erhvervsarbejde.

Da Nadia blev færdig på kunstakademiet, var det med en forestilling om, at livet som billedkunstner var alt eller ingenting. I løbet af sin tid på akademiet mødte hun primært billedkunstnere med ”*meget prangende praksisser*”, og har sidenhen ikke kunnet spejle sit eget arbejdsliv og sin egen praksis i de billedkunstnere, hun stod overfor der.

Da jeg blev færdig på kunstakademiet, havde jeg en lidt sort-hvid forestilling om fremtiden. Enten var det: ”you make it big”, og du laver ikke andet end at lave din kunst, eller også kan du få et arbejde nede i Netto.

Nadia, billedkunstner og billedkunstunderviser

I dag kan Nadia spejle sig i sine kolleger på en ny måde. Hun bliver inspireret af at se ældre billedkunstnere, der gennem et langt arbejdsliv har formået at forene en bæredygtig kunstnerisk praksis med et øvrigt erhvervsarbejde og samtidig skabe en stabil økonomi. Mødet med dem har nuanceret det billede, hun havde af kunstnerlivet, da hun forlod kunstakademiet. I dag ser hun en selvstændig værdi i at have et arbejdsliv, hvor hun både skaber kunst og underviser.

At se, hvordan de over årtier har fået økonomi, hverdag og kunstnerisk praksis til at hænge sammen, har været både inspirerende og håbefuldt. Det viser, at der findes måder at skabe et langt og bæredygtigt arbejdsliv på som kunstner.

Nadia, billedkunstner og billedkunstunderviser

Plads til at fordybe sig i processen

Nadia sætter stor pris på at have god tid og mulighed for at lære de børn, hun underviser, at kende. Museet, hvor hun tidligere har arbejdet og undervist, var et internationalt anerkendt museum, hvor undervisning og udstillinger var rettet mod børn og unge. Her oplevede hun dog, at fokus ofte lå mere på, hvorvidt aktiviteterne tog sig godt ud på en hjemmeside, end på kvalitetstid med børnene.

Modsat oplever hun, at det ydre fylder mindre i hendes nuværende arbejde, og at der er mere plads til at fokusere på processen på de kommunale billedskoler. For Nadia giver det mening at følge den samme børnegruppe, lære børnene at kende og give processen tid.

Der er mere tid og plads til at gå i dybden med de ting, både børnene og jeg synes er spændende. Det har også gjort mig mindre stresset. For mig føles det som et reelt stykke arbejde med en reel værdi.

Nadia, billedkunstner og billedkunstunderviser

Kasper er Nadias nærmeste leder. Han er daglig leder på musik- og billedskolen, hvor hun arbejder, og han har selv sit faglige udgangspunkt i musikvidenskab og historie. Kasper har arbejdet med kultur i kommunalt regi gennem hele sit arbejdsliv og brænder især for de brede kulturskoler. Han ser stor værdi i samlingen af musik, billedkunst, dans og drama under ét tag.

Billedkunst som social brobygger

Musik- og billedskolen, som Kasper er leder for, indgår i flere projekter, hvor kunst, kultur og musik støtter op om social udvikling. Nadia er underviser på et billedkunsthold, der blev oprettet som en del af en indsats for at binde borgere i en bestemt bydel sammen på tværs af socioøkonomiske skel. Projektet, der startede som en forsøgsordning, er nu blevet et fast tilbud for børn i bydelen.

Kasper ser Nadias undervisningshold som et eksempel på, at billedkunsten kan bruges i arbejdet med social udvikling og skabelsen af større sammenhængskraft blandt børn. Han uddyber, at billedkunsten i dette rum kan noget særligt. Der er både mere plads til, at børnene kan arbejde på hver deres niveau og i deres eget tempo, og der ligger en grad af fleksibilitet i undervisningsformen, som ikke findes i lige så høj grad i andre former for undervisning.

Det rummer den skønne blanding af, at man er et hold, men samtidig sidder man med sit eget arbejde. [...] det gør billedkunst til et godt redskab i forhold til at skabe fællesskaber. Man kan godt få lov til at være enormt introvert i det fællesskab. Og man kan passe sig selv sammen med andre.

Kasper, Nadias leder

At kunne udtrykke sig nonverbalt

Musik- og billedskolen indgår også i et projekt, hvor der er fokus på, hvordan kunst kan understøtte trivsel blandt børn og unge med diagnoser. I den forbindelse fremhæver Kasper, at billedkunsten rummer særlige muligheder for dem, der har svært ved at indgå i sociale fællesskaber, fordi den tilbyder alternative måder at udtrykke sig på, skabe forbindelser til andre og opleve følelsen af at høre til. Han oplever også, at billedkunstundervisere, som Nadia, er særligt dygtige til at forstå børn, når de udtrykker sig gennem deres kunstneriske arbejde i undervisningen. Der kommer andre perspektiver frem fra børn, der ellers kæmper med udfordringer i hverdagen.

Der er noget utroligt meningsfuldt i at kunne udtrykke sig nonverbalt. Jeg ser det ikke altid selv, før en af mine billedkunstlærere kommer og viser mig det, men de historier, de kan fortælle mig om nogle børn eller unge gennem de tegninger, malerier eller andre værker, de har arbejdet med, er ret vilde.

Kasper, Nadias leder

Passion og praksis i undervisning

Nadia tager både udgangspunkt i sin egen praksis og den undervisning, hun har modtaget på kunstakademiet, når hun skal tilrettelægge undervisningsforløb. Hun underviser i at arbejde med tekstil, skulptur og grafik, som hun selv gør i sin egen praksis, men også i andre discipliner som tegning og maleri, som hun har fået forståelse for igennem sin uddannelse.

Kasper oplever, at hans billedkunstundervisere skiller sig ud fra de undervisere, han har fra andre kulturgrene, ved deres åbenhed overfor improvisation og ændring af planer. Han fremhæver desuden den særlige motivation og passion, som skabende billedbilledkunstnere bringer med sig ind i undervisningsrummet, og som smitter af på elevernes engagement og nysgerrighed.

Blandt de billedbilledkunstnere, jeg har ansat, er der en tryghed forbundet med at sige: Vi kan godt tage ud og lave noget et sted, vi ikke kender, og se, hvad der sker. Hvis der kommer seks, får vi det til at fungere. Hvis der kommer seksten, får vi det også til at fungere.

Kasper, Nadias leder

Det er en vigtig del af det at undervise i kultur- eller kunstfag, at man har noget med sig, som kan inspirere og motivere. Det er den særlige passion for det, man laver, som børn og unge som regel samler op på. Det smitter. [...] det virker bare godt på børn, at dem, der underviser dem, brænder for det, de gør.

Kasper, Nadias leder

Indflydelse på praksis: En højere enhed

Det øvrige erhvervsarbejde giver Nadia pauser fra hendes egen kunstneriske praksis, som hun anser som vigtige for de kreative processer og hendes generelle trivsel. Samtidig giver mødet med børnene, deres arbejde med hendes metoder og forberedelsen af undervisningen løbende inspiration til hendes eget kunstneriske virke, som hun omsætter direkte i sine værker.

Hun oplever også, at undervisningens krav om at arbejde intuitivt med børnene har gjort hende mere handlekraftig, hvilket hun ser som en styrke i sin kunstneriske praksis. Derudover er hun blevet mere fokuseret på eksekvering i det administrative arbejde, fordi tiden uden for arbejdet føles mere værdifuld.

Jeg oplever meget tydeligt en vekselvirkning mellem de to praksisser. Det ene arbejde påvirker hele tiden det andet. [...] Hvis jeg kun sad i atelieret hver dag, tror jeg, at jeg ville gå i stå og blive deprimeret. På en eller anden måde ville meningen sive ud af det for mig.

Nadia, billedkunstner og billedkunstunderviser

Case 4: Beslutningskraft og kreativitet i lægegerningen

Den næste kunstner, vi skal møde, er **Michael**. I sit kunstneriske virke arbejder han både med maleri, kuratering og skulpturelle elementer. Derudover er han uddannet i medicin fra Københavns Universitet og arbejder i dag som overlæge på en kardiologisk afdeling.

”Meningen med det ene hjalp, når man ikke kunne se meningen med det andet”

Tidligt i sin uddannelse forsøgte Michael at vælge mellem medicinstudiet og kunsten. I en periode lagde han derfor den kunstneriske praksis på hylden. Konsekvenserne viste sig dog hurtigt. Uden kunsten mistede han både koncentrationen og følelsen af mening med studiet, og han vendte derfor tilbage til arbejdet i værkstedet. Dengang gav kombinationen af de to spor balance i tilværelsen, og sådan oplever han det stadig i dag.

Balancen mellem lægegerningen og kunsten har dog ændret sig flere gange gennem arbejdslivet. Som yngre læge brugte han afspadseringstimer og hvileperioder efter nattevagter i værkstedet. Senere indgik han en aftale med sin leder om at arbejde 30 timer om ugen for at skabe mere plads til kunsten. I løbet af det seneste år er han vendt tilbage til fuld tid på hospitalet, hvilket har gjort den kunstneriske praksis sværere at prioritere. For Michael handler det ikke kun om tid til selve skabelsen, men også om tiden omkring den. Den ser han som afgørende for, at kunsten kan udfolde sig.

Jeg kan huske, at jeg på et tidspunkt tænkte, at nu måtte jeg vælge, om det skulle være det ene eller det andet. Så prøvede jeg kun at være læge. [...] Men det gik helt galt. Jeg kunne slet ikke koncentrere mig om det ene eller det andet. Jeg savnede kunsten helt forfærdeligt. Så fandt jeg ud af, at jeg hellere måtte gøre begge dele. Pengene blev tjent som læge og sygeplejerskevikar, og jeg var egentlig glad for begge dele.

Michael, billedkunstner og overlæge

Om at holde tingene adskilt

Inde i sig selv oplever Michael, at arbejdet som læge og den kunstneriske praksis er tæt forbundne og flyder sammen i livet. Udadtil foretrækker han dog at holde de to sfærer adskilt. Han taler i udgangspunktet ikke om kunst med sine lægekolleger og diskuterer på samme måde ikke lægegerningen med andre kunstnere.

Det er en skelnen, han har arbejdet med siden studietiden, hvor han etablerede et værksted til sin kunst og brugte sin lejlighed til studierne. Tidligt i karrieren oplevede Michael, at kombinationen af de to fagligheder kunne få både lægekolleger og billedkunstnere til at stille spørgsmål ved hans faglige ståsted. Det oplever han ikke længere i samme grad, men han holder stadig de to miljøer adskilt i et forsøg på at undgå at blive sat i bås både som læge og som kunstner.

På en måde blander jeg det jo sindssygt meget sammen i mit eget hoved og i min egen verden. På den anden side vil jeg heller ikke gøre mig til "ham billedkunstneren, der også er læge" eller "ham lægen, der også er kunstner". Jeg prøver egentlig at holde det lidt adskilt.

Michael, billedkunstner og overlæge

Susanne er Michaels leder på den kardiologiske afdeling på hospitalet og arbejder tæt sammen med Michael. Susanne beskriver, hvordan lederskabet på afdelingen har skiftet mellem Michael og hende i perioder, og at hun ser det lidt som en værnepligt at lede afdelingen på skift. Af samme årsag har Michael også været Susannes leder i perioder, om end Susanne er Michaels leder i dag. Susanne har arbejdet på afdelingen i 9 år, og i alle 9 år har hun arbejdet sammen med Michael. Hun beskriver sig selv som kunstinteresseret. Hun har et årskort til diverse museer og holder sig opdateret og besøger udstillinger, men ikke som en storbruger eller en, der ved meget om kunst.

Den frie tanke på en afdeling med faste retningslinjer

Når Susanne kigger på tværs af medarbejderstaben på afdelingen, er det tydeligt for hende, at Michaels kunstneriske baggrund har en positiv virkning på afdelingen. Michael er samtidig den eneste på afdelingen, som har en anden beskæftigelse ved siden af arbejdet på hospitalet. Derfor skiller han sig allerede der ud ved at have en kombineret faglighed, modsat de øvrige medarbejdere, som "udelukkende" er læger, sygeplejersker eller lignende.

Når vi spørger Susanne til, hvordan det kommer til udtryk, at Michael har en kunstnerisk praksis ved siden af arbejdet på hospitalet, peger hun først og fremmest på hans evne til at tænke ud af boksen. Hun beskriver, hvordan der på et hospital, og i lægegerningen, er mange retningslinjer, som selvfølgelig skal overholdes, men at det også kan være utroligt gavnligt at have en, som er god til at tænke i nye baner. Hun beskriver sig selv som stor fortaler for "*den frie tanke*", og at hun anser Michaels evne til at tænke udover konventionerne som en styrke for afdelingen.

På samme måde beskriver Michael også sig selv som en, der er god til at få ideer og tænke kreativt i forhold til, hvordan systemer og arbejdsgange kan indrettes anderledes, hvilket også er kvaliteter, som han tillægger sin baggrund inden for kunsten. Han oplever, at han selv er meget åben for indtryk, og at disse er med til at skabe ideer til nye initiativer på arbejdspladsen.

Jeg er ikke så vild med, hvis man bare går rundt og gør noget uden at vide, om det faktisk virker. Og sådan er Michael virkelig også. Han tænker hele tiden i nye baner. Nogle ville nok kritisere Michael og mig for altid at gå og "vrøvle" om et eller andet potentielt fatamorgana. Men en gang imellem så får man jo bygget et rigtigt flot slot ud af et fatamorgana, og det tror jeg, er det, der binder os sammen. Michael tænker alternativt, og det er virkelig godt for afdelingen.

Susanne, Michaels leder

Fra lærred til røntgenbillede

Som en del af Michaels arbejde på hospitalet skal han aflæse røntgenbilleder, scanninger og lignende visuelle materialer. Her beskriver Susanne Michael som "*en af de dygtigste på afdelingen*", hvilket hun ser som en kompetence, han har fra sit kunstneriske virke.

Han er en af de dygtigste på vores afdeling til at tolke røntgenbilleder, CT-scanninger og lignende. Der ser jeg også en klar linje mellem at have en rummelig og billedlig forståelse på et højere plan end så mange andre. Det er han virkelig dygtig til.

Susanne, Michaels leder

I forlængelse heraf fortæller Susanne, at når hun og Michael engang imellem udarbejder patientpjecer eller laver intern undervisning på afdelingen, laver Michael tegninger eller billeder, som illustrerer tingene. Her ser hun, hvordan Michaels illustrationer kan bidrage til at tydeliggøre en pointe i den interne undervisning eller i dialogen med patienter om deres sygdomsforløb. Hun oplever derfor også her, at Michaels baggrund som billedkunstner har en positiv indvirkning på hans arbejde som læge.

Beslutningskraft fra atelieret til patienten

I en af sine første stillinger som læge fik Michael at vide, at han var ualmindeligt god til at tage beslutninger. En evne, som han ser som central både i lægegerningen og hans arbejde med kunsten. Han mener, at det er en evne, som han har udbygget gennem sin kunstneriske praksis, fordi arbejdet med værker i bund og grund er en lang serie af beslutninger, der skal tages. Det har han kunnet overføre til arbejdet som læge, hvor behandlingen af patienter afhænger af, at der tages en beslutning om, hvilken diagnose der er tale om.

Susanne ser ligeledes Michael som en, der er god til at tage beslutninger. Hun oplever, at kombinationen af Michaels evne til at tage beslutninger og tænke frit gør ham utroligt dygtig til at diagnosticere patienter i tilfælde, hvor diagnosen er sværere at stille. Han er god til at tænke kreativt, se sammenhænge og til sidst træffe en beslutning om, hvordan patienten skal behandles.

Det er jo det, man gør, når man laver et maleri eller et værk. Så står man og siger: ”der skal være en streg her, og her skal der være en blå klat.” Der er beslutninger hele tiden. Man beslutter sig for, hvad man gør. Og det handler lægearbejde jo også om. Hele lægegerningen handler på en eller anden måde også om at tage beslutninger.

Michael, billedkunstner og overlæge

At stille svære diagnoser kræver en vis kreativitet. Hvis der kommer en patient ind med nogle atypiske symptomer, så kræver det en vis kreativitet at se, hvad sammenhængen kan være. Der er rigtigt mange læger, der kan det med at stille standarddiagnoser, men der er så nogle særlige læger, som Michael, der godt kan vende tingene helt om og f.eks. sige ”kunne det være en atypisk fremstilling af denne her sygdom?” eller lignende. Det kræver en vis kreativitet.

Susanne, Michaels leder

Kunstnere skal have plads

I forhold til at have en billedkunstner ansat, så beskriver Susanne det som en gensidig vekselvirkning mellem arbejdspladsen og billedkunstneren. Hun oplever, at de på afdelingen på hospitalet på mange måder har gavn af Michaels kunstneriske kompetencer. Af samme årsag må man også som leder, der har en billedkunstner ansat, respektere, at vedkommende også skal mødes med en særlig fleksibilitet i forhold til at kunne udøve sin kunstneriske praksis ved siden af det øvrige erhvervsarbejde. Hun beskriver derfor også, hvordan hun som leder er opmærksom på at give Michael fleksibiliteten til f.eks. at få fri i forbindelse med, at han har en udstilling eller lignende.

Man bliver nødt til nogle gange at sige, at jeg får så meget på denne her konto, så jeg må give noget på den anden konto. Det kan ikke nytte noget at sige, at du har alle de her kompetencer, som vi alle sammen får gavn af til hverdag, men jeg kan ikke give dig fri til en udstilling. Det går jo ikke. Og derfor bliver vi nødt til at give noget begge veje. Han giver rigtigt meget til afdelingen på det her med at løse svære problemer, arbejde udviklingsorienteret, tolke røntgenbilleder og sådan noget der, så vi må også give ham noget fleksibilitet den anden vej.

Susanne, Michaels leder

Endelig beskriver Susanne også, at hun oplever, at Michael brænder mindre for de administrative dele af lægearbejdet. Hun ved derfor også som leder, hvor hun skal bruge Michaels kompetencer på en god måde, og hvor det kan give bedre mening at sætte andre medarbejdere til at løse en opgave.

Lægegerningen som inspiration for kunsten

Udover at både Michael og Susanne oplever, at Michaels kunstneriske faglighed har en indflydelse på hans arbejde som læge, så oplever Michael også, at lægearbejdet giver noget tilbage til hans kunstneriske praksis. Inspirationen til Michaels kunst kommer i høj grad fra konstruktioner i hans fysiske omgivelser. Det kan være alt fra et vejarbejde, han cykler forbi, til de bygninger, der omgav ham på Panum-instituttet i hans studietid, eller bygningerne på det hospital, hvor han arbejder i dag. De støbte betonbjælker og Poul Gernes' farvesætning i Panum-bygningen har inspireret flere af Michaels værker. Det har blandt andet inspireret ham til at arbejde med støbning af malerier.

Udover sine egne værker laver Michael også kurateringsprojekter, hvor en hel udstilling, der består af værker samlet fra forskellige kunstnere, tilsammen bliver en form for samlet værk. Tanken bag denne form for udstilling bunder i de principper, der gælder, når et sundhedsfagligt team samarbejder om en patient. Det er flere forskellige fagligt dygtige personer, der samarbejder om samme tematik og problemstilling, hvorved "man udvikler, forsker, tænker nye tanker og får idéer til, hvordan man kan gøre tingene".

Hvis man er en god læge, så inddrager man de folk, der kan noget. Jeg ved for eksempel ikke ret meget om nyrer længere. Det bliver man lidt rusten i. Så spørger jeg dem, der ved noget om det. Det har farvet måden, jeg arbejder på som kunstner. Jeg laver faktisk ret mange kurateringer og projekter, og det minder meget om det her med at inddrage andre kunstnere, som arbejder med noget af det samme som mig. Så laver man en udstilling, hvor vi arbejder med det, jeg har gang i for tiden.

Michael, billedkunstner og overlæge

To erhverv, der begge betyder noget

Michael ser sig selv som heldig og privilegeret, fordi han har haft mulighed for at arbejde med noget, han holder af, og som samtidig er økonomisk bæredygtigt ved siden af den kunstneriske praksis. Han fortæller, at han har mødt flere dygtige kunstnere, som gradvist har mistet grebet om deres praksis, fordi de samtidig har været nødt til at bruge deres tid på erhvervsarbejde, de ikke brændte for.

For Michael fungerer den økonomiske sikkerhed, som lægearbejdet giver, som en fast bund under kunsten. Den skaber ro og giver ham mulighed for at fastholde og udvikle sin praksis på egne præmisser.

Jeg synes egentlig, at jeg er privilegeret. Jeg har økonomien i orden og samtidig to fantastiske jobs, som er skidesjove, og som jeg er enormt glad for.

Michael, billedkunstner og overlæge

Case 5: Fleksibilitet og nærvær i folkeskolen

Nu skal vi møde **Peter**. Stedsspecifik performancekunst udgør en stor del af Peters kunstneriske praksis, og han har tidligere arbejdet meget med lyd- og fotokunst. Siden folkeskolen har billedkunsten været dét, han var ”*dygtig*” til, og i dag arbejder han i sin egen praksis sideløbende med formidlingsopgaver og facilitering af billedkunstforløb for omkring 20 folkeskoleklasser på sjette klassetrin.

Julie er Peters nærmeste leder i hans undervisningsstilling. Hun er projektleder for et kommunalt projekt, der faciliterer kunst- og kulturundervisning i børnehaver og på folkeskoler. Udover sin position som projektleder er hun leder af en musikskole og har haft mange ansatte med kunstnerisk baggrund. Julie er selv uddannet fra konservatoriet og har arbejdet med musik og kunst gennem hele sit arbejdsliv.

Et sammenvævet tæppe

På en almindelig uge kan Peter have dage, hvor han arbejder på sine værker, besøger en skole, hvor han er huskunstner, og faciliterer undervisningsforløb i en af de ca. 20 sjetteklasser i kommunen, hvor han står for et fast undervisningsforløb. Derudover har han arbejdet med kunstnerisk formidling i en NGO og er tilknyttet forskellige billedkunstrelaterede projekter. Peter beskriver selv sit arbejdsliv som et ”*sammenvævet tæppe*” og har bevidst påtaget sig mange forskellige ansættelser i et forsøg på at skabe variation og fleksibilitet.

Kontinuerligt ensartede opgaver og opgaver, der bliver for klassiske, tager det sjove ud af arbejdslivet for Peter. Derfor er han overordnet glad for sit fragmenterede og sammensatte arbejdsliv, selvom han også til tider savner at have mere tid til at skabe sine værker.

I Peters undervisningsstilling har han skabt et billedkunstforløb, der er skræddersyet til aldersgruppen i sjette klasse, som han turnerer med i alle sjetteklasser på kommunens folkeskoler. Det betyder, at han ofte møder nye omgivelser, lærere, elever og reaktioner på sin undervisning, når han er på arbejde.

At kunne improvisere og navigere

I projektet underviser den samme billedkunstunderviser en hel årgang på tværs af kommunen. Peter bevæger sig derfor rundt mellem skoler, og han møder nye børn, nye voksne og nye rammer fra gang til gang. Han kommer udefra og skal hurtigt finde sig til rette i et rum, som andre har skabt. Ifølge Julie stiller det særlige krav til underviserne. De skal kunne omstille sig hurtigt, læse situationen og navigere på egen hånd.

Det er netop her, Julie ser billedkunstnernes styrke. Peter og de andre undervisere tager et stort ansvar og tilpasser undervisningen til den gruppe børn, de står over for. De går ikke i stå, når planen ikke holder, men finder en ny vej. Den evne har de ifølge Julie med fra deres kunstneriske arbejde. Som billedkunstner er man vant til at bære sine projekter selv, at arbejde uden fast opskrift og at lade processen tage en uventet retning. Billedkunstnere er med andre ord trænet i at håndtere det uforudsete, og den erfaring kommer direkte i spil i Peters undervisning. For Julie er det altså ikke kun Peters faglighed i billedkunst, der gør ham til den rette underviser. Det er lige så meget hans evne til at improvisere.

De skal kunne håndtere alt det, der opstår i et klasseværelse. Ingen dage er ens, og der sker hele tiden noget uforudset. Det er Peter rigtigt god til.

Julie, Peters leder

At kunne bruge viden på tværs

Det har været en aktiv beslutning fra Peters side at søge efter øvrigt erhvervsarbejde, der på den ene eller anden måde fagligt knytter sig til hans kunstneriske praksis. Han tager både udgangspunkt i sin egen tilgang til at skabe værker og i de færdigheder, teknikker og materialer, som han har med fra akademiet, i sin undervisning.

Især mødet med forskellige gæsteundervisere på kunstakademiet har haft indflydelse på Peters tilgang til sit arbejde som underviser. Han oplevede, at mødet med enkelte gæsteundervisere kunne sætte meget dybe aftryk, og har bragt den mentalitet med sig ind i sit arbejde med undervisningen. På den måde ser han stor mening i de korte forløb, han har med børnene.

En udveksling, der går begge veje

Peter oplever desuden at kunne trække inspiration og perspektiver fra sit arbejde med børnene ind i sit kunstneriske virke. Han bliver både påvirket af møder med børn og lærere ude i institutionerne. Med børnene er det de friske øjne og nye tilgange til de opgaver, han stiller dem, der inspirerer ham, og med lærerne får han sparring og møder med en virkelighed, som ellers kan virke fjern, når han står i sit atelier. Han har i undervisningen arbejdet med at få børnene til at tænke ud af boksen og tegne andet end et hus, en græsplæne og deres forældre. En opgave og tilgang, som han sidenhen har stillet sig selv i sit eget virke, hvorved han har åbnet op for sin kreativitet og skabt nye og spændende værker.

På samme måde, som det er en fordel for billedkunstnere at blive konfronteret med verden omkring sig, ser han det som en fordel for verden at blive konfronteret med kunstnere. Han mener, at der til tider kan være en forestilling om, at billedkunstnere er adskilt fra resten af samfundet, og at det er godt for personer, der ikke har en kunstnerisk baggrund, at møde billedkunstnere på arbejdspladser og i projekter.

Det er helt klart positivt, at billedkunstnere og billedkunstnere ikke bliver satellitter uden for samfundet, men at vi er en del af samfundet. [...] Der findes stadig en forestilling om, at man lever i sin egen verden. At man er lidt æterisk, flyvsk og ustruktureret. Men i virkeligheden er der rigtig mange billedkunstnere, der er meget jordnære, strukturerede og politisk engagerede. [...] Jeg tror, det er godt for samfundet, at vi er med i samtalerne.

Peter, billedkunstner og billedkunstunderviser

Hvis jeg bare går rundt i mit atelier og læser tung teori, så møder jeg aldrig virkeligheden. Og det er virkeligheden, man møder, når man står ude i en sjetteklasse. Så er det netop, at der bliver stillet nogle andre spørgsmål. Det er sjovt, og det er livgivende et eller andet sted.

Peter, billedkunstner og billedkunstunderviser

”Jeg synes godt, man kan tale om sidejobs”

På trods af sin generelle tilfredshed med det mangefacetterede arbejdsliv argumenterer Peter for, at undervisning i og eksempler på, hvordan man kan strukturere sit arbejdsliv som kunstner, burde være en del af pensum på kunstakademierne. Han har tidligere oplevet at blive mødt med en fortælling om, at han bør undlade at profilere sig på sit undervisningsarbejde, og forklarer, at han oplever, at der i miljøet er delte meninger om, hvorvidt øvrigt erhvervsarbejde bør være en del af den åbne samtale på akademierne.

Han ville dog gerne selv have haft en bedre forståelse for, hvordan man kan bringe sin billedkunstneriske faglighed i spil i øvrigt erhvervsarbejde, inden han stod i situationer, hvor det har været nødvendigt at kortlægge og eksplicite hans kompetencer. Han har selv erfaret, at hans tilgange og kompetencer fra billedkunsten har gjort det nemmere at tilrettelægge undervisningsforløb, og at han er god til at vende indsigter og formidle dem på en kreativ måde. Han ville se det som en fordel, hvis billedkunstnere ikke selv skulle gøre sig erfaringerne, men i stedet blev klædt på gennem undervisningen på akademierne.

Jeg tror, det var min onkel, som også er billedkunstner, der sagde til mig, at jeg måske ikke skulle lægge så meget op på Instagram om al den undervisning, jeg lavede, for så blev jeg jo ”sådan en”.

Peter, billedkunstner og billedkunstunderviser

Jeg ved godt, at der er forskellige holdninger til det... Hvor meget skal der være af den slags på akademiet, og hvor meget skal der ikke? [...] Skal man også vide noget om de forskellige måder, man kan komme ud og arbejde på bagefter? [...] Jeg synes godt, man kan tale mere om sidejobs. Og at det faktisk også er et vigtigt punkt.

Peter, billedkunstner og billedkunstunderviser

Fleksibilitet og respekt i ledelse

Peter uddyber, at han i år har påtaget sig lidt for mange projekter og arbejdsopgaver, men at den struktur, han har skabt omkring sit arbejdsliv, samtidig tillader, at han kan skrue mere op og ned i perioder. Det er dog en balance, der ifølge ham kun er mulig, fordi hans arbejdsgivere er fleksible.

Det er et perspektiv og en tilgang, som hans leder Julie også taler ind i. Hun oplever, at samarbejdet med billedkunstnere fungerer bedst, når arbejdsgivere møder deres særlige og ofte sammensatte arbejdsliv med forståelse og respekt for både deres øvrige beskæftigelse og deres kunstneriske praksis.

Man kan ikke bare komme som arbejdsgiver og sige: ”Der er møde i morgen, og det forventer jeg, at du deltager i”. Medarbejderen kan være ansat et andet sted, studere eller have andre kunstneriske opgaver. Derfor kræver det respekt for, at de har flere ben at stå på.

Julie, Peters leder

Case 6: Natur og nonverbal kommunikation i en kunsthall

Den sidste kunstner, som vi skal møde, er **Sarah**. Det er fire år siden, at Sarah blev færdig på kunstakademiet, og siden da har hun sideløbende med sin egen praksis undervist i billedkunst i en kunsthall. Hun arbejder på sin kunst i et kunstfagligt fællesskab, hvor hun deler værksted med 10 andre billedkunstnere. De værker, som Sarah skaber, er ofte skulpturelle, og en del af hendes praksis er dyrkning og forarbejdning af de naturmaterialer, som hun anvender til sine værker.

Økonomisk tryghed skaber rum til kreativitet

At have økonomien på plads giver Sarah en ro og tryghed, som gør det muligt for hende at fordybe sig i sin kunst uden konstant bekymring for det økonomiske grundlag. Samtidig oplever hun, at det kan være krævende at balancere sit arbejdsliv. Undervisning og koordinering med kunsthallen tager tid og opmærksomhed, hvilket indimellem gør det sværere at opnå den dybe fordybelse, hun søger i sin kunstneriske praksis. Overordnet er hun dog tilfreds med fordelingen af sin tid og mener, at arbejdet som underviser primært bidrager positivt til hendes kunstneriske praksis.

Jeg er ikke der i min praksis eller min personlighed, hvor jeg ville kunne klare, at der skulle være så store udsving økonomisk. At jeg ved, at der kommer nogle penge der og der på året, gør, at jeg kan være mere fordybet og give mig mere hen til at lave kunst i perioder.

Sarah, billedkunstner og underviser

Et arbejdsliv i bølger

Sarahs arbejde i kunsthallen er organiseret i projekter, hvilket giver hende en høj grad af fleksibilitet. Hun er selv med til at tilrettelægge undervisningsforløbene og kan derfor få undervisningen til at spille sammen med sin egen kunstneriske praksis. Hverdagen veksler mellem perioder med intensiv aktivitet, hvor flere undervisningsforløb om dagen fylder næsten al hendes tid, og længere stræk på op til flere måneder, hvor undervisningen i kunsthallen ligger stille. Derudover underviser hun også andre steder, og samlet set står undervisningen for omkring halvdelen af hendes indtjening.

Undervisningen tilrettelægger Sarah selv. Hun arbejder med en bred målgruppe og møder alt fra folkeskole- og gymnasieklasser til hold bestående af elever med særlige behov. Det giver hende en varieret undervisningspraksis, hvor hun løbende tilpasser form og indhold til de mennesker, hun arbejder med.

Inspiration fra undervisningen

Sarah faciliterer både undervisningsforløb og workshops, hvor omdrejningspunktet som oftest er mødet mellem natur og kunst. En del af både hendes undervisnings- og forberedelsestid foregår i kunsthallens have, hvor hun deler sin viden om plantefarvning og kunstnerisk arbejde med naturens materialer. Samtidig fungerer haven som et rum for fordybelse og opdagelse, hvor hun selv finder ny inspiration og viden, som hun tager med tilbage til sin egen praksis.

Samarbejdet med kunsthallens gartner spiller en vigtig rolle i den proces. Gennem faglig sparring har Sarah opbygget ny viden om planter og naturmaterialer, som hun anvender i arbejdet med plantefarvning både i undervisningen og i sin egen kunstneriske praksis. For hende ligger der en stor værdi i, at erfaringer og indsigter fra undervisningsarbejdet kan føres direkte videre ind i kunsten.

Derudover oplever Sarah, at mødet med børnene og selve undervisningssituationen får hende til at se på sin egen kunst med nye øjne. Den dag, vi talte med hende, var hun netop vendt tilbage fra et undervisningsforløb, hvor der var opstået en samtale om, hvornår et værk er færdigt. Samtalen fulgte med hende tilbage til atelieret og førte til en erkendelse: *"det værk, jeg er i gang med, har været færdigt for længst. Det skal slet ikke derud, hvor jeg troede, at det skulle hen."* Hun ser det også helt generelt som en positiv ting for arbejdet med kunsten, at hun møder andre mennesker, verdensbilleder og situationer gennem sit arbejde.

Men så underviser jeg også, fordi det er en måde for mig at arbejde med de ting, som jeg allerede interesserer mig for inden for min egen praksis. [...] Så researcher jeg og læser op og har alle mulige referencer med, som jeg så også bruger i min praksis og omvendt. Når jeg er i min kunstpraksis og arbejder, så tager jeg nogle af de materielle erfaringer med. Så det er også en måde at researche på til min egen praksis. [...] Jeg tror, at det er vigtigt, at alting ikke kommer fra mig selv. Jeg bliver konfronteret med alt muligt ude i verden, der ikke kommer fra mig selv, og som jeg ikke selv har opsøgt.

Sarah, billedkunstner og underviser

Dorthe er kunstnerisk leder i kunsthallen, hvor Sarah er ansat. Dorthe er uddannet kunsthistoriker og har tidligere arbejdet som kurator. I sit arbejde lægger hun stor vægt på samspillet mellem kunst, natur, læring og lokalsamfund, og privat er hun en stor kunstelsker, der tidligere har udforsket muligheden for at skabe sin egen kunst.

Billedkunstnerisk faglighed i undervisning

Dorthe oplever, at praktiserende billedkunstnere kommer med et anderledes blik på verden og ofte tænker uden for de etablerede rammer. De er procesorienterede, nysgerrige og gode til at finde løsninger. I en billedkunstnerisk undervisningssammenhæng er Sarahs håndværksmæssige færdigheder derfor værdifulde. For Sarah selv er det på samme måde vigtigt at føre sin egen praksis ind i undervisningen, og hun oplever at have en anderledes og mere procesorienteret tilgang end undervisere, der ikke selv laver værker.

Hun kommer ind med et friskt blik og en frisk energi. Det er om nogen vigtigt for børn og unge, fordi de ofte oplever udbændte lærere og et skolesystem, der... Det er vores kald og forpligtelse som kunstinstitution, at de oplever nærvær, overskud og fællesskab her.

Dorthe, Sarahs leder

”Når det er det ikke-sproglige, der kommer i spil, der er de helt fantastiske”

Udover at facilitere undervisningsforløb for almindelige skole- og gymnasieklasser underviser Sarah også hold bestående af neurodivergente børn og unge.

I den sammenhæng ser Dorthe en klar styrke i Sarahs billedkunstneriske baggrund. Særligt hendes praksisnære, sanselige og materialebaserede tilgang bidrager med noget værdifuldt. Ifølge Dorthe har billedkunstnere ofte en særlig evne til at skabe fællesskaber og deltagelsesrum, hvor børn og unge kan udtrykke sig gennem handlinger, materialer og kreative processer frem for udelukkende gennem ord.

Samtidig oplever Dorthe, at Sarah bringer en anderledes tilgang til kommunikationen med de unge. Her behøver samspillet ikke nødvendigvis at være sprogligt, og netop det ser hun som en særlig fordel i arbejdet med neurodivergente børn og unge.

Altså hvor man står med et ungt menneske, der f.eks. kun kan kommunikere med en pind ... Der er det en kæmpe gave at arbejde med kunstnere, fordi de er med på, at det er et andet sprog. Når det er det ikke-sproglige, der kommer i spil, der er de helt fantastiske.

Dorthe, Sarahs leder

Fleksibilitet, langsigtede ansættelser og et bæredygtigt arbejdsliv

Både Dorthe og Sarah peger på, at samarbejdet mellem billedkunstner og arbejdsplads kræver nogle særlige rammer. For Dorthe er relationen mellem kunsthallen og billedkunstnere langsigtet og gensidig. Ambitionen er, at samarbejdet udvikler sig over tid frem for at være afgrænset til et enkelt projekt. For Sarah er det afgørende, at der er plads til den kunstneriske praksis ved siden af arbejdet. Hun ser først og fremmest sig selv som billedkunstner og fremhæver især fleksibiliteten og muligheden for selv at have indflydelse på undervisningens tilrettelæggelse som afgørende for, at de to dele af arbejdslivet kan fungere side om side.

Der er også en stor fleksibilitet fra kunsthallens side, og jeg er selv med til at bestemme, hvornår undervisningsforløbene ligger. Der er altså en stor forståelse for, at jeg også har en kunstnerisk praksis ved siden af.

Sarah, billedkunstner og underviser

Hun ser også undervisningen som faste elementer i en hverdag, der ellers kan blive meget flydende. Arbejdet giver en struktur, som hun ellers synes er svær at skabe i sin praksis. Alligevel oplever hun, at det til tider kan være svært at balancere et arbejdsliv med flere ansættelser. Derfor har Sarah et par gange opsøgt en arbejdslivskonsulent, som har hjulpet hende med at skabe en mere bæredygtig sammenhæng mellem hendes forskellige projektansættelser og den kunstneriske praksis.

Altså ... Hvordan skaber man et bæredygtigt arbejdsliv som kunstner? Hvor mange typer jobs skal man have? Hvordan tilrettelægger man sin tid, så det ikke går udover ens praksis, men så man også kan betale sin husleje?

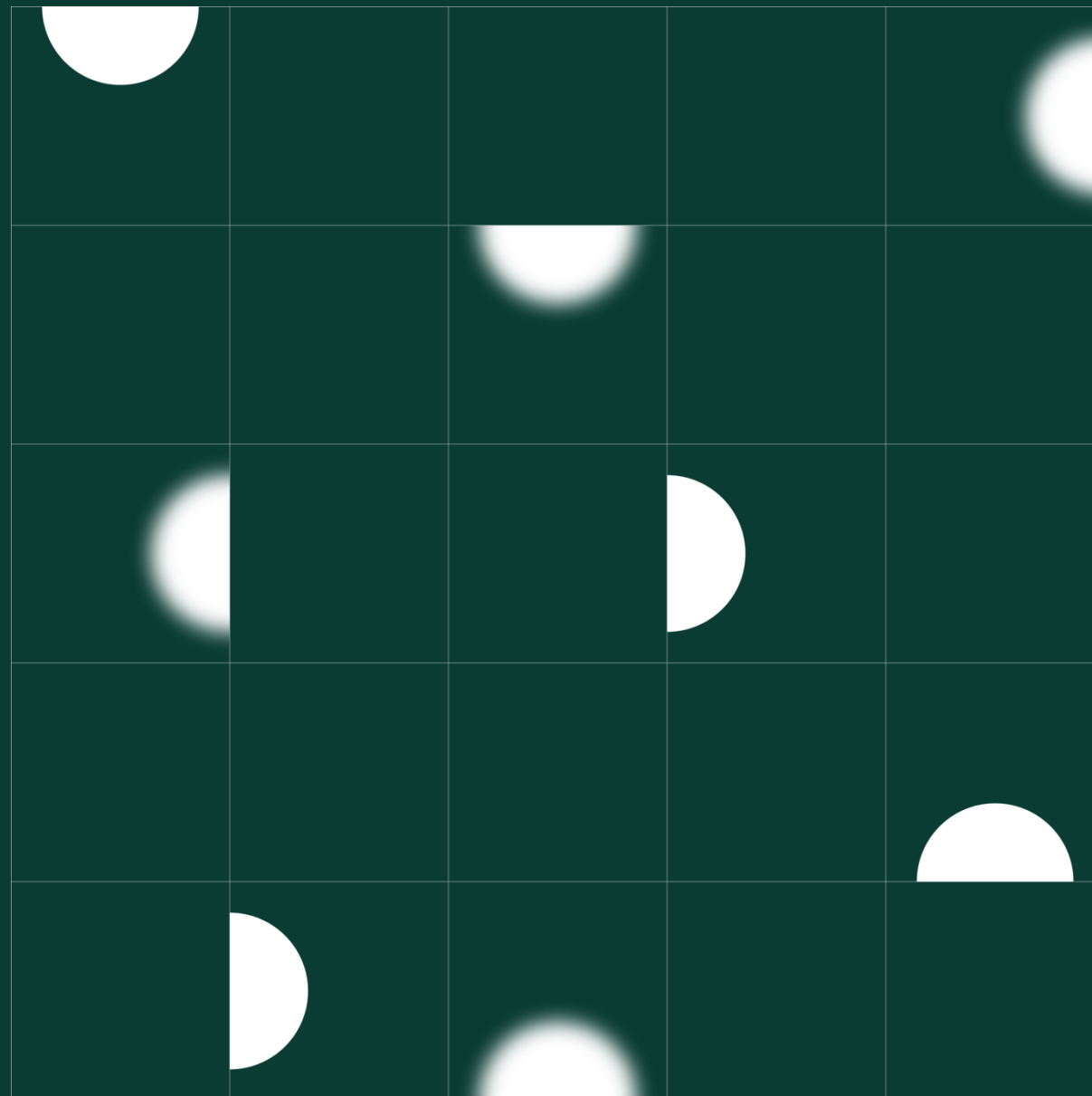

Sarah, billedkunstner og underviser

Kapitel 3: Kompetencer der krydser grænser

I kapitel 3 undersøger vi, hvordan kompetencerne bevæger sig mellem de to dele af billedkunstnernes arbejdsliv. Vi ser på, i hvilken grad billedkunstnerne oplever at bruge deres kunstneriske kompetencer i det øvrige erhvervsarbejde, og hvilke kompetencer det især drejer sig om. Herefter vender vi blikket den anden vej og ser på, hvad erhvervsarbejdet giver tilbage til den kunstneriske praksis.

Kapitlet bygger på spørgeskemaundersøgelsen blandt BKF's medlemmer, suppleret med interviews med både billedkunstnere og arbejdsgivere. Billedet er tydeligt. Udvekslingen går begge veje, men den er stærkest fra kunsten og ud i erhvervsarbejdet.

Kunstneriske kompetencer bliver i høj grad brugt i det øvrige erhvervsarbejde

Visuel og æstetisk sans, eksperimentel tilgang, øje for detaljer og forståelse for målgruppen er nogle af de kunstneriske kompetencer, som arbejdsgiverne fremhæver

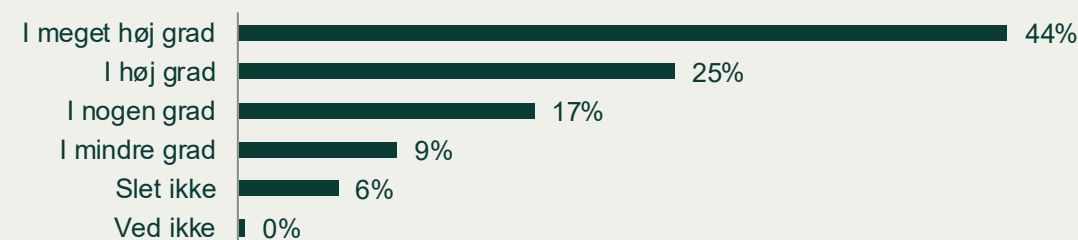
Kun en lille andel af billedkunstnerne med øvrigt erhvervsarbejde (6 pct.) vurderer, at de slet ikke bruger kompetencer fra deres arbejde som billedkunstnere i deres øvrige erhvervsarbejde. I den anden ende af skalaen er det sammenlagt 69 pct., som i meget høj eller høj grad vurderer, at de bruger kunstneriske kompetencer i det øvrige arbejde. Krydses spørgsmålet med hvilken type af øvrigt erhvervsarbejde, som billedkunstnerne varetager, ses det, at det særligt er billedkunstnere i kunst- eller kulturelrelateret arbejde samt billedkunstnere i kreativt arbejde uden for egen kunstpraksis, som i høj grad oplever at kunne benytte deres kunstneriske kompetencer i deres øvrige erhvervsarbejde.

I interviews med arbejdsgivere fremhæves en række kompetencer, som opleves som særegne for kunstnere. Herunder beskrives billedkunstneres æstetiske og visuelle sans samt øje for detaljer som åbenlyse styrker, ligesom flere også nævner billedkunstneres eksperimentelle tilgang og evne til at se spørgsmål og arbejdsopgaver fra nye vinkler. Arbejdsgivere nævner her billedkunstneres evne til at gå til arbejdsopgaver og -projekter som "værker" eller "tomme lærreder". Med det menes, at billedkunstnerne er gode til at se muligheder, tænke på helheden i opgaven og er åbne for skift og uforudsigelighed undervejs i processen. Endelig fremhæver en arbejdsgiver fordelene ved, at en billedkunstner står for projekter, som involverer andre kunstnere, idet billedkunstneren i dette tilfælde har dybdegående forståelse for arbejdsvilkår og behov hos de aktører, hun arbejder med.

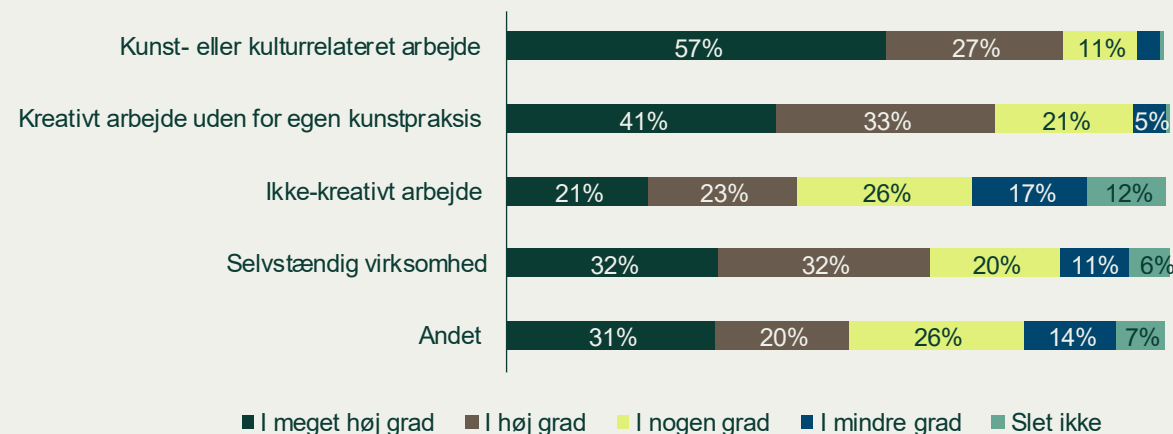
00 Det kunstneriske udfolder sig i hendes arbejde. Hun har stor æstetisk sans, hun tænker over, når vi skal lave en invitation, hvordan skal det se ud, hvad er målgruppen, hvordan fortæller vi historien. Selv når det ikke er et værk hun selv skaber, så tænker hun det på den måde.

Arbejdsgiver **00**

I hvilken grad oplever du, at du bruger kompetencer fra dit arbejde som billedkunstner i dit øvrige erhvervsarbejde? (n = 486)

Hvilken type øvrigt erhvervsarbejde udfører du udover dit arbejde som billedkunstner? Krydset med: I hvilken grad oplever du, at du bruger kompetencer fra dit arbejde som billedkunstner i dit øvrige erhvervsarbejde? (n = 486)

Note: Svarkategorien "Ved ikke" er udeladt pga. få besvarelser.

Kunstneriske kompetencer bliver i høj grad brugt i det øvrige erhvervsarbejde

Kunstnere bruger særligt deres æstetiske og visuelle sans, evne til at arbejde selvstændigt, kunstneriske metoder og processer samt deres kreative problemløsning i deres øvrige erhvervsarbejde

I interviews fremhæver billedkunstnerne, meget lig arbejdsgiverne, deres egen evne til at tænke ud af boksen og udfordre eller skubbe til de konventionelle måder at gå til arbejdsopgaverne på. Billedkunstnerne fremhæver selv, at de besidder både de visuelle evner til at forestille sig en løsning, og de praktiske evner til at føre den ud i livet. Hvor arbejdsgiverne beskrev billedkunstnernes evne til at gå til arbejdsprocesser som "værker" eller "tomme lærreder", bruger en billedkunstner udtrykket "at starte fra et blankt stykke papir". Her omtaler billedkunstneren sin egen forestillingsevne, som er nødvendig for at føre projekter ud i livet.

Som det ses i figuren til højre, vurderer billedkunstnerne selv, at de bruger mange forskellige kompetencer fra deres arbejde som billedkunstner i deres øvrige erhvervsarbejde. Således scorer alle de oplyste kompetencer i spørgsmålet mellem 69 pct. og 30 pct. De kompetencer, som scorer højest, har dog overordnet set det til fælles, at de relaterer sig til kreative, kunstneriske og personlige kompetencer, mens de lavest scorende relaterer sig til strategiske og analytiske kompetencer.

Jeg tror, at det er noget med at turde eksperimentere, som også er i det kunstneriske arbejde. Der er meget det med visuelt at kunne forestille sig noget, udvikle på en ide, der ikke er færdig fra starten, bidrage med perspektiver, som andre mennesker ikke har set. Det er noget, hun hiver fra sin billedkunsthøjhed, og bruger det i vores virkelighed. Hun løser opgaver på en anden måde, end nogle af de andre medarbejdere gør.

Arbejdsgiver

Hvilke kompetencer fra dit arbejde som billedkunstner bruger du i dit øvrige erhvervsarbejde? (top 10) (n = 457)

Note: Ovenstående figur viser de 10 højest scorende kompetencer. Søjlerne summerer til mere end 100 pct., da det var muligt at vælge flere svarmuligheder. Andre svarmuligheder var: Arbejde eksperimenterende og innovativt (54 pct.), Materialeudforskning (51 pct.), Autentisk tilstedeværelse (50 pct.), Kommunikation (49 pct.), Helhedsforståelse (48 pct.), Konceptudvikling (47 pct.), Tværfaglig kobling (43 pct.), Perspektivering (42 pct.), Relationelle kompetencer (42 pct.), Research- og undersøgelseskompetencer (42 pct.), Projektledelse (41 pct.), Analysering (40 pct.), Rådgivning (37 pct.), Netværks- og relationsopbygning (34 pct.), Påvirkning af beslutningsprocesser (30 pct.), Andet (4 pct.) og Ved ikke (0 pct.).

Kompetencer fra øvrigt erhvervsarbejde spiller en rolle for den kunstneriske praksis

Selvom flest oplever, at de bruger kunstneriske kompetencer i deres øvrige erhvervsarbejde, sker der også en bevægelse den anden vej

Hvor 69 pct. af billedkunstnerne i meget høj eller høj grad oplever, at de bruger kompetencer fra deres arbejde som billedkunstnere i deres øvrige erhvervsarbejde, er det 33 pct., som i meget høj eller høj grad oplever at bruge kompetencer fra deres øvrige erhvervsarbejde i deres arbejde som kunstner. Dog er der også i dette spørgsmål en meget lille andel af billedkunstnere (7 pct.), som slet ikke oplever at bruge kompetencer fra deres øvrige erhvervsarbejde i deres kunstneriske praksis. Resultaterne viser, at der både sker en bevægelse af kompetencer fra det kunstneriske arbejde til erhvervsarbejde og omvendt - dog i mindre grad.

Krydset spørgsmålet med hvilken type af arbejde, som billedkunstnerne har, ses det, at det især er billedkunstnere med kunst- eller kulturrelateret arbejde (37 pct.), kreativt arbejde uden for egen kunstpraksis (36 pct.), samt selvstændig virksomhed (35 pct.), som i meget høj eller høj grad oplever at bruge kompetencer fra deres øvrige erhvervsarbejde i deres kunstneriske praksis.

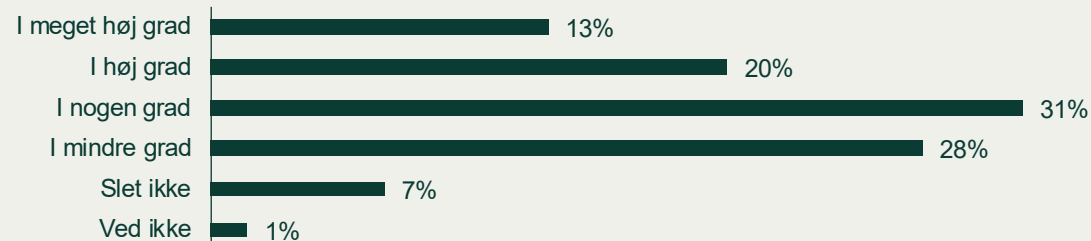

Det er ikke så meget den vej, at jeg oplever det. Det er mere den anden vej. Men der er tidspunkter, hvor jeg har tænkt på, at jeg ville have håndteret tingene på en anden måde, hvis jeg ikke havde haft arbejdet i [arbejdsplads].

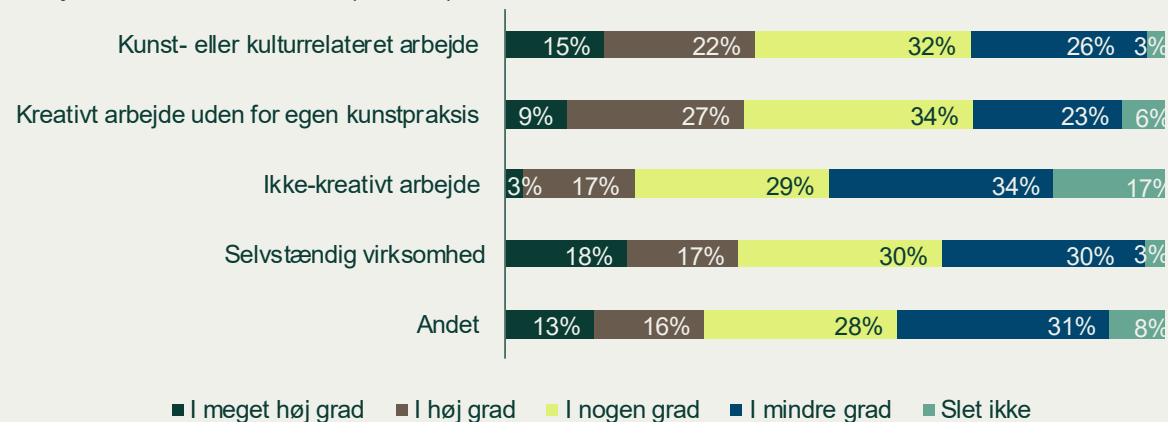
Billedkunstner

I hvilken grad oplever du, at du bruger kompetencer fra dit øvrige erhvervsarbejde i dit arbejde som billedkunstner? (n = 486)

Hvilken type øvrigt erhvervsarbejde udfører du udover dit arbejde som billedkunstner? Krydset med: I hvilken grad oplever du, at du bruger kompetencer fra dit øvrige erhvervsarbejde i dit arbejde som billedkunstner? (n = 486)

Note: Svarkategorien "Ved ikke" er udeladt pga. få besvarelser.

Kompetencer fra øvrigt erhvervsarbejde spiller en rolle for den kunstneriske praksis

Evne til at samarbejde, kommunikation, tidsstyring og planlægning er de kompetencer fra øvrigt erhvervsarbejde, som flest billedkunstnere bruger i deres kunstneriske praksis

I interviews fortæller billedkunstnerne om flere eksempler, hvor de oplever at bruge kompetencer fra deres øvrige erhvervsarbejde i deres kunstneriske praksis. En kunstner, som arbejder med undervisning, fortæller, hvordan hun gennem sit erhvervsarbejde har fået kendskab til materialer og metoder, som hun efterfølgende har benyttet i sin kunstneriske praksis. En anden billedkunstner beretter om at have fået erfaringer med kontraktindgåelse og -forhandlinger og har derigennem opnået en ro og afslappethed med disse situationer, som kan bruges, når man selv sidder på den side af bordet. En tredje billedkunstner fortæller om at have fået flere færdigheder inden for skriftlig formidling, som kan bruges i bl.a. fondsansøgninger.

I spørgeskemaundersøgelsen er det især kompetencer, som omhandler samarbejde og kommunikation, som scorer højest, mens kompetencer, som er mere specialiserede eller ledelsesorienterede (f.eks. ledelse eller økonomi) scorer lavere. Dog scorer alle målte kompetencer forholdsvis højt, idet det er knap 1 ud af 5 kunstnere, som oplever at benytte kompetencer inden for vejledning og rådgivning eller formgivning, som er de kompetencer, der scorer lavest. Dermed kan mange forskellige kompetencer fra det øvrige erhvervsarbejde være relevante for den kunstneriske praksis.

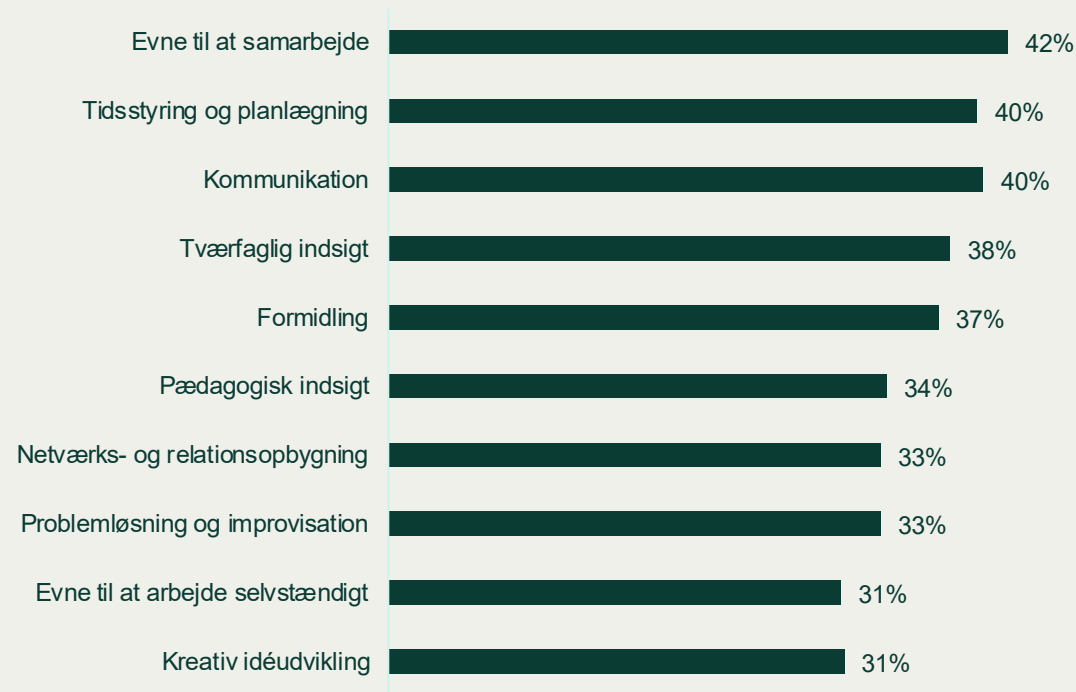

På sådan et job her skriver man utrolig mange mails og den slags. Så det med at kunne formulere mig skriftligt er noget, jeg har lært mere om. Der er også noget omkring at få ting ekspederet og få dem ført ud i livet. Altså simpelthen få ting lavet. Det tror jeg, jeg er blevet bedre til af at have det her job.

Billedkunstner

Hvilke kompetencer fra dit øvrige erhvervsarbejde bruger du i dit arbejde som billedkunstner? (n = 450)

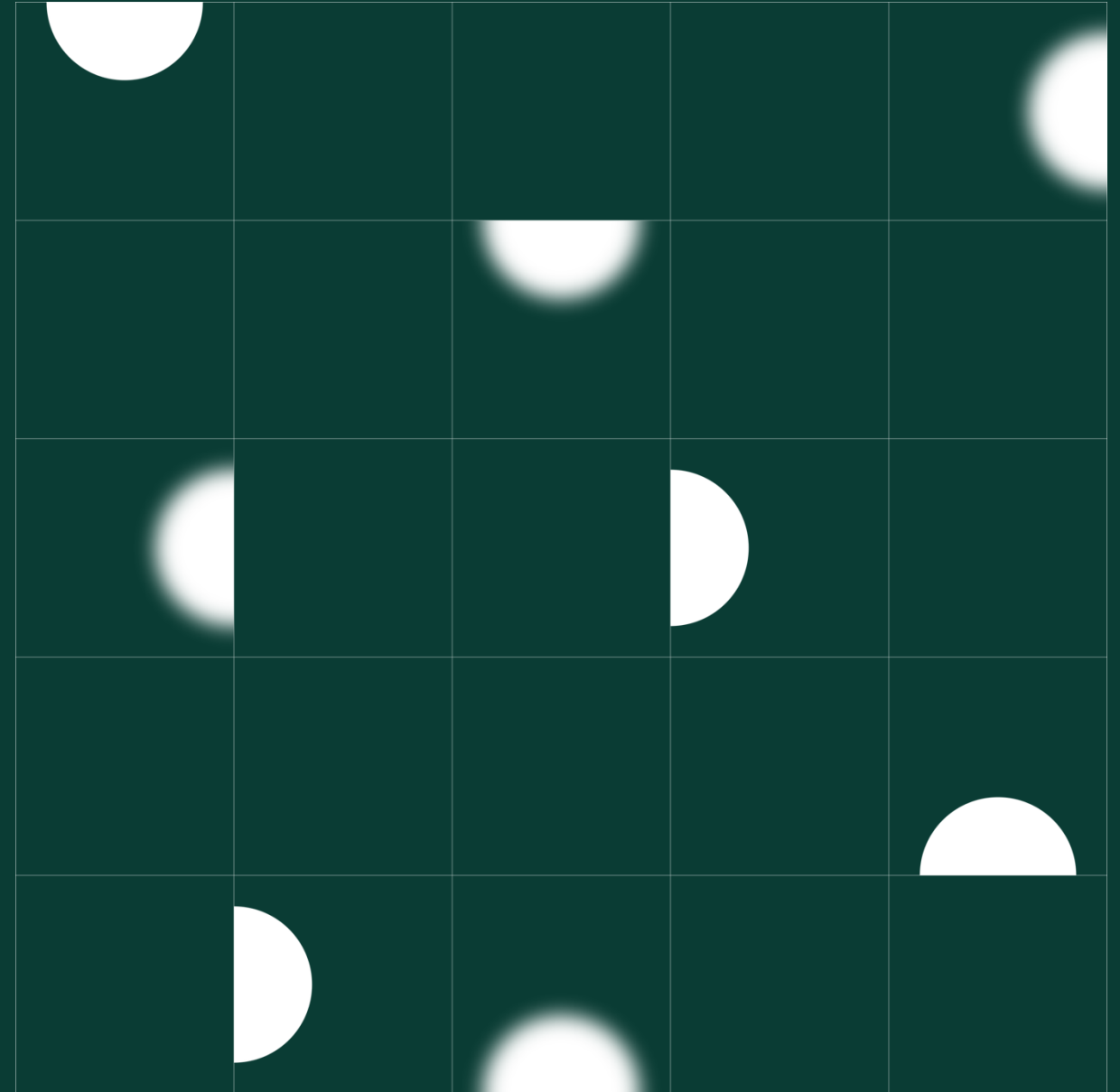

Note: Ovenstående figur viser de 10 højest scorende kompetencer. Søjlerne summerer til mere end 100 pct., da det var muligt at vælge flere svarmuligheder. Andre svarmuligheder var: Materialekendskab (30 pct.), Projektledelse (29 pct.), Teknisk, værktøjs- og håndværksmæssig kunnen (27 pct.), Produktion og fremstilling (25 pct.), Ledelse (21 pct.), Forretningsforståelse og økonomi (20 pct.), Kundecontact og service (19 pct.), Vejledning og rådgivning (17 pct.), Formgivning (17 pct.), Andet (5 pct.), Ved ikke (3 pct.).

Kapitel 4: Synergieffekter

Kapitel 3 viste, at kompetencerne bevæger sig begge veje mellem kunsten og det øvrige erhvervsarbejde. Men hvad betyder det sammensatte arbejdsliv samlet set for billedkunstnere? Hvad giver erhvervsarbejdet kunsten, og hvad koster det?

I kapitel 4 samler vi trådene. Vi ser på, hvordan billedkunstnerne oplever, at de to dele af arbejdslivet bidrager til hinanden, og hvilke fordele og ulemper de selv fremhæver. Herefter ser vi på, hvad der kunne gøre det lettere at få kunst og erhvervsarbejde til at gå op i en højere enhed, og hvilken betydning det har, når billedkunstnerne bevidst arbejder med at skabe sammenhæng mellem de to arenaer i deres arbejdsliv.

Kunstnerisk arbejde bidrager mere positivt til det øvrige erhvervsarbejde end omvendt

Billedkunstnere oplever en stærkere positiv effekt fra kunsten til det øvrige erhvervsarbejde end fra erhvervsarbejdet til kunsten

33 pct. af billedkunstnerne med øvrigt erhvervsarbejde oplever i meget høj grad eller i høj grad, at deres øvrige erhvervsarbejde overordnet bidrager positivt til deres arbejde som kunstner. Samtidig oplever 29 pct. slet ikke eller i mindre grad, at deres øvrige erhvervsarbejde bidrager positivt til deres arbejde som kunstner.

Omvendt er det hele 64 pct. af de adspurgte billedkunstnere med øvrigt erhvervsarbejde, der oplever, at deres arbejde som billedkunstner overordnet bidrager positivt til deres øvrige erhvervsarbejde. Og kun 12 pct., der i mindre grad eller slet ikke oplever, at kunsten bidrager positivt til deres øvrige erhvervsarbejde.

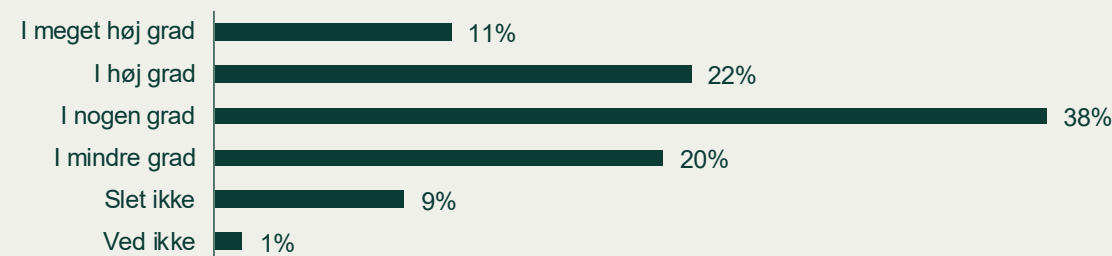
[Oplever du, at dit øvrige erhvervsarbejde bidrager overordnet positivt eller negativt til dit kunstneriske arbejde?]

Ja altså, der er det mere blandet. Hvis jeg tænker rigtigt over det, så er det nok 50/50. Det med at jeg ikke har tid til at bruge den tid på min kunstneriske praksis, som jeg føler, at jeg har brug for som billedkunstner, fylder rigtigt meget. Jeg kan godt se det positive ved de kunstneriske effekter den anden vej, men jeg føler, at det rammer mig engang imellem, at jeg ikke bruger min uddannelse godt nok. At jeg jo egentlig ikke bruger den på de ting, som jeg gerne ville bruge den på... Derfor er det 50/50.

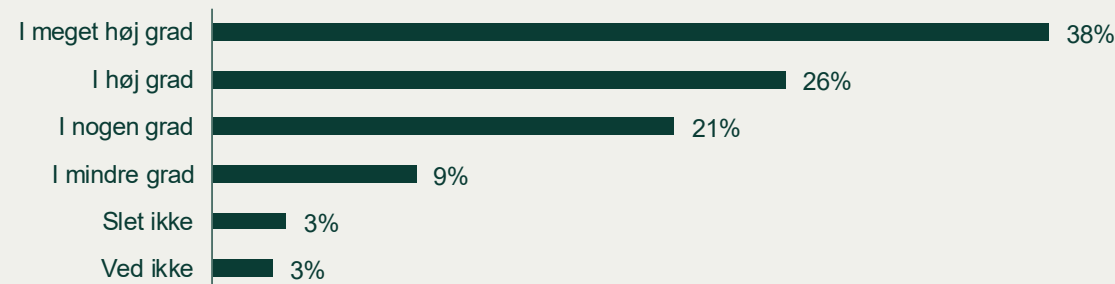
Billedkunstner

I hvilken grad oplever du, at dit øvrige erhvervsarbejde overordnet bidrager positivt til dit arbejde som billedkunstner? (n = 486)

I hvilken grad oplever du, at dit arbejde som billedkunstner overordnet bidrager positivt til dit øvrige erhvervsarbejde? (n = 486)

Økonomi, indsigt og nye perspektiver bidrager til det kunstneriske arbejde

66 pct. af de adspurgte billedkunstnere med øvrigt erhvervsarbejde oplever, at deres øvrige erhvervsarbejde bidrager til at skabe et økonomisk sikkerhedsnet. I interviews beskriver flere kunstnere, at en stabil økonomi er vigtig for deres kunstneriske praksis. En fast indkomst skaber ro og tryghed, hvilket flere beskriver som vigtige elementer for, at de kan fokusere på deres praksis og ikke blive tyngt af bekymringer om økonomi. Det opleves også som en fordel for arbejdet med kunsten, at skabelsen ikke er afhængig af efterspørgsel fra købere, museer og gallerier. For nogle er den økonomiske sikkerhed med til at sætte arbejdet med kunsten mere fri.

Jeg har set så mange gode billedkunstnere og spændende folk, som er gået ned på at have et dårligt betalt job. Eller også har de haft et job, hvor de skulle undervise hele tiden, og så mistede de energien til selv at lave kunst. Jeg har set mange, hvor det der med at skulle tjene penge for at tjene penge har slået dem ud.

Billedkunstner

44 pct. oplever, at deres øvrige erhvervsarbejde giver indsigt i andre fagområder og brancher samtidig med, at 42 pct. oplever, at erhvervsarbejdet giver nye perspektiver eller tilgange til deres arbejde som kunstner. Derudover oplever 36 pct., at deres erhvervsarbejde giver inspiration og nye ideer. En fortælling, der fylder i interviews med billedkunstnerne er, at mødet med andre fagligheder og personer, der ikke har en kunstnerisk praksis, gennem det øvrige erhvervsarbejde giver et møde med "den virkelige verden", inspiration og nye perspektiver, som de bruger aktivt i deres kunstneriske virke.

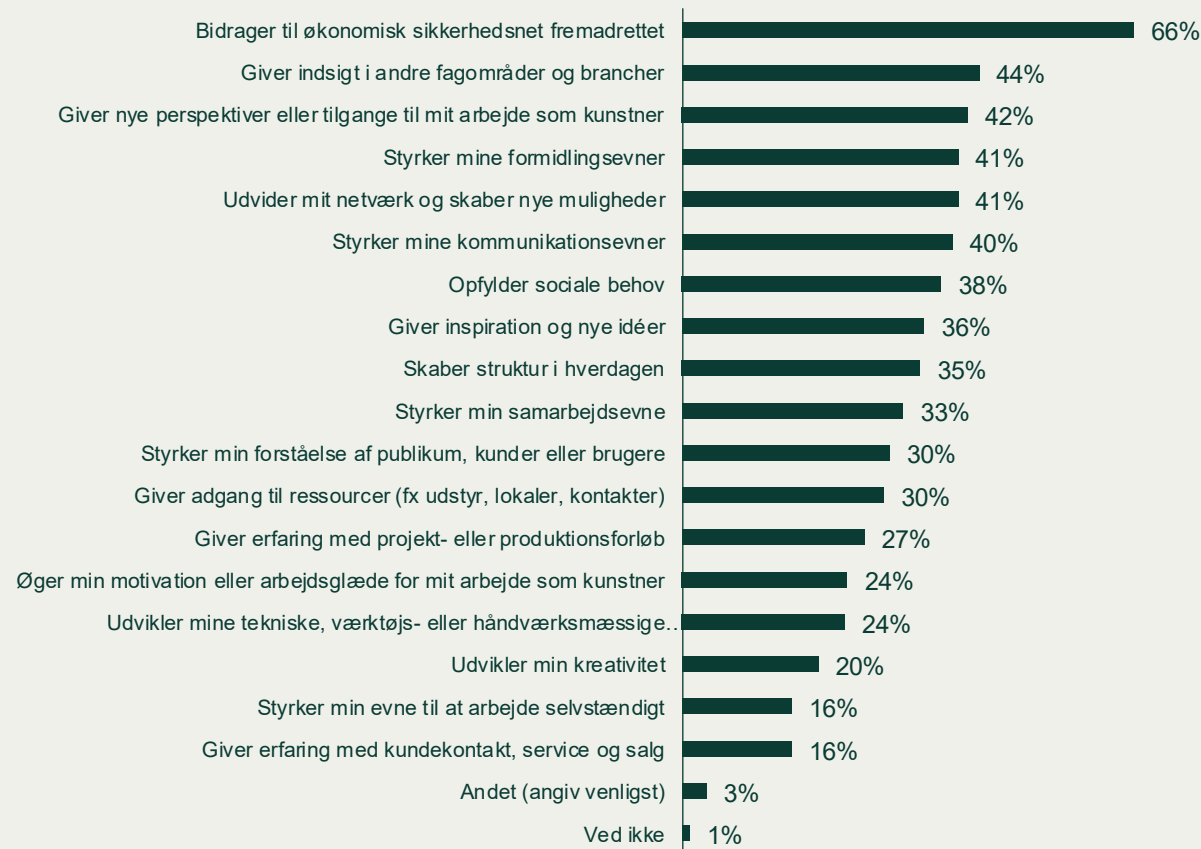

Det kan give indblik i ting, som man ikke selv havde opsøgt ellers. Når jeg selv kun har været kunstner, eller ikke haft noget arbejde udover, så skal det hele lidt komme fra mig. Når jeg arbejder med noget andet, bliver jeg præsenteret for alle mulige problemstillinger. Alt muligt som jeg ikke selv havde taget stilling til.

Billedkunstner

På hvilke måder oplever du, at dit øvrige erhvervsarbejde bidrager til dit arbejde som billedkunstner? (n = 437)

Note: Søjlerne summerer til mere end 100 pct., da det var muligt at vælge flere svarmuligheder.

Økonomisk sikkerhed og faglig udvikling er de mest fremtrædende fordele ved et sammensat arbejdsliv

Når respondenterne selv formulerer, hvilke fordele de oplever ved at kombinere deres kunstneriske praksis med et øvrigt erhvervsarbejde, er det den økonomiske sikkerhed, der dominerer billedet.

Økonomisk sikkerhed og rettigheder

For 53 pct. af billedkunstnerne med øvrigt erhvervsarbejde er økonomisk sikkerhed og rettigheder en af de største fordele ved at kombinere en kunstnerisk praksis med øvrigt erhvervsarbejde. En mindre andel beskriver også, at adgang til rettigheder som pension, barsel og dagpenge er en fordel ved kombinationen af de to arbejdsforhold.

[...] jeg har råd til at eksperimentere og idéudvikle og udskyde eventuel indtjening til et senere tidspunkt.

Besvarelse fra fritekst i spørgeskemaundersøgelse

Faglig udvikling og inspiration

For 28 pct. omhandler deres beskrivelser af de største fordele, at de opnår en større faglig udvikling og mere inspiration ved at kombinere deres praksis med et øvrigt erhvervsarbejde. Faglig læring og indsigt i andre fag som f.eks. håndværk, kommunikation eller ledelse anses blandt andet som en fordel.

Jeg kan være i kontakt med andre mennesker og områder af samfundet, jeg normalt ikke ville have adgang til. Dette kan skabe indsigt i forhold, der kan inspirere [...].

Besvarelse fra fritekst i spørgeskemaundersøgelse

Temaer i fritekstbesvarelser under spørgsmålet: Hvad er for dig de største *fordele* ved at kombinere dit arbejde som billedkunstner med øvrigt erhvervsarbejde? (n = 468)

Note: Figuren bygger på en kodning af respondenternes fritekstbesvarelser. Kategorierne er udviklet induktivt på baggrund af besvarelserne og viser andelen af respondenter, der nævner en fordel inden for den enkelte kategori. Da respondenterne har kunnet angive flere fordele, summerer andelen til mere end 100 pct.

Mangel på tid og energi er de største ulemper ved et sammensat arbejdsliv

Tidsmangel til kunsten

70 pct. af de adspurgte billedkunstnere med øvrigt erhvervsarbejde nævner manglende tid som en af de største ulemper ved at kombinere deres kunstneriske praksis med øvrigt erhvervsarbejde. Beskrivelserne handler både om en generel oplevelse af tidsmangel og om manglen på sammenhængende tid, så de kunstneriske processer ikke behøver at blive afbrudt.

00 *Kunst kræver tid. Og ikke blot tid hvor man udfører, men også tid hvor man tester, tænker, eksperimenterer.*
Besvarelse fra fritekst i spørgeskemaundersøgelse **00**

Energi og overskud

19 pct. af billedkunstnerne oplever, at deres øvrige erhvervsarbejde tærer på energi, som de hellere vil bruge på deres kunstneriske praksis. De oplever enten at være fysisk, mentalt eller kreativt udmattede efter at have brugt tid på det øvrige erhvervsarbejde, hvilket kan gå udover den kunstneriske praksis.

00 *Jeg er smadret efter arbejdet, så der er meget lidt tid og energi til det, der i virkeligheden betyder noget.*
Besvarelse fra fritekst i spørgeskemaundersøgelse **00**

00 *Det tager tid og energi (!!)* Det er svært at nå det hele. Det kan nemt føles som en vigtigere prioritet end kunstarbejde, fordi man tjener penge på det.
Besvarelse fra fritekst i spørgeskemaundersøgelse **00**

Temaer i fritekstbesvarelser under spørgsmålet: Hvad er for dig de største *ulemper* ved at kombinere dit arbejde som billedkunstner med øvrigt erhvervsarbejde? (n = 468)

Note: Figuren bygger på en kodning af respondenternes fritekstbesvarelser. Kategorierne er udviklet induktivt på baggrund af besvarelserne og viser andelen af respondenter, der nævner en ulempe inden for den enkelte kategori. Da respondenterne har kunnet angive flere ulemper, summerer andelen til mere end 100 pct.

Større økonomisk sikkerhed kunne lette billedkunstneres sammensatte arbejdsliv

Bedre økonomiske muligheder i den kunstneriske praksis ville gøre det lettere at have et sammensat arbejdsliv

80 pct. af de adspurgte billedkunstnere med øvrigt erhvervsarbejde svarer, at mere økonomisk sikkerhed i det kunstneriske arbejde ville gøre det lettere at kombinere arbejdet som billedkunstner med deres øvrige erhvervsarbejde. Det kan f.eks. være gennem salg af kunst eller honorarer for elementer i det kunstneriske arbejde. Derudover mener 65 pct., at bedre adgang til legater, puljer og anden støtte ville gøre det lettere for dem at kombinere deres billedkunstneriske praksis med deres øvrige erhvervsarbejde. Gennem interviews med billedkunstnere kommer det på samme måde frem, at deres arbejdsliv ville se anderledes ud, hvis de havde større økonomisk sikkerhed fra arbejdet med kunsten. Større mulighed for selv at kunne strukturere deres tid og generel fleksibilitet i arbejdslivet ville være en afledt effekt af større økonomisk sikkerhed gennem arbejdet med kunsten.

Fleksible arbejdsvilkår skaber bedre rammer om det sammensatte arbejdsliv

29 pct. af de adspurgte billedkunstnere mener, at mere fleksible arbejdsvilkår i det øvrige erhvervsarbejde ville gøre deres sammensatte arbejdsliv lettere for dem. I interviews er fleksibilitet og tilgangen hos ledere og organisation en tematik, der fylder, både hos billedkunstnere og ledere. Flere billedkunstnere beskriver, at medindflydelse over, hvordan deres tid er struktureret, og ledere, der udviser respekt for deres kunstneriske virke, gør det lettere at have et sammensat arbejdsliv.

Vi har også en høj grad af fleksibilitet i forhold til at vide, at vi har med mennesker at gøre, der også er kunstnere ved siden af. Vi strækker os langt for at imødekomme ønsker, når der pludselig opstår noget. [...] Det skal vi kunne rumme, fordi ellers mister vi de medarbejdere, der netop har noget at byde på, fordi de også står stærkt i deres eget kunstneriske virke.

Leder på arbejdsplads med flere billedkunstnere ansat

Hvilke af følgende forhold ville gøre det lettere for dig at kombinere dit arbejde som billedkunstner med dit øvrige erhvervsarbejde? (n = 486)

Note: Søjlerne summerer til mere end 100 pct., da det var muligt at vælge flere svarmuligheder.

Bevidst kobling mellem kunst og øvrigt erhvervsarbejde giver flere positive bidrag

Sammenhæng mellem kunstnerisk praksis og øvrigt erhvervsarbejde er udbredt, men ikke et tydeligt fællestræk

Knap halvdelen (45 pct.) af billedkunstnerne arbejder i høj eller meget høj grad bevidst med at skabe sammenhæng mellem deres kunstneriske praksis og deres øvrige erhvervsarbejde. Godt hver fjerde (28 pct.) gør det kun i mindre grad eller slet ikke. Bevidst arbejde med sammenhæng mellem ens kunstneriske praksis og det øvrige erhvervsarbejde er dermed udbredt, men ikke en fælles nævner blandt billedkunstnere med øvrigt erhvervsarbejde. Den klart mest udbredte måde at skabe sammenhæng på er at overføre erfaringer og kompetencer fra det ene arbejde til det andet (64 pct.). Herefter følger opbygning af netværk, der kan bruges i begge sammenhænge (41 pct.).

Kunstnere oplever de største positive effekter, når erhvervsarbejdet knytter an til deres kunstneriske praksis

Der er en klar sammenhæng mellem, hvor bevidst billedkunstnerne arbejder med at forbinde de to arbejdsliv, og om de oplever, at erhvervsarbejdet bidrager positivt til kunsten. Blandt dem, der i høj grad arbejder bevidst med sammenhæng, oplever 48 pct., at erhvervsarbejdet i høj grad bidrager positivt til kunsten. Blandt dem, der kun i lav grad arbejder med sammenhæng, gælder det 11 pct.

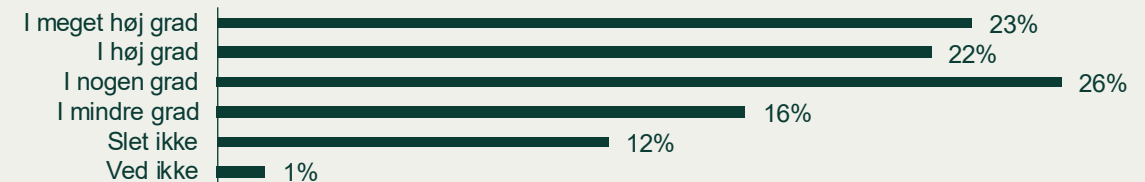
[Er der nogle særlige årsager til, at du har valgt netop dette øvrige erhvervsarbejde fremfor andet?]

Helt klart fordi jeg også synes, at det hænger sammen med min praksis. At undervise i kunst og undervise i de ting, som jeg underviser i, synes jeg ikke, er spildt tid. Det smitter af på hinanden.

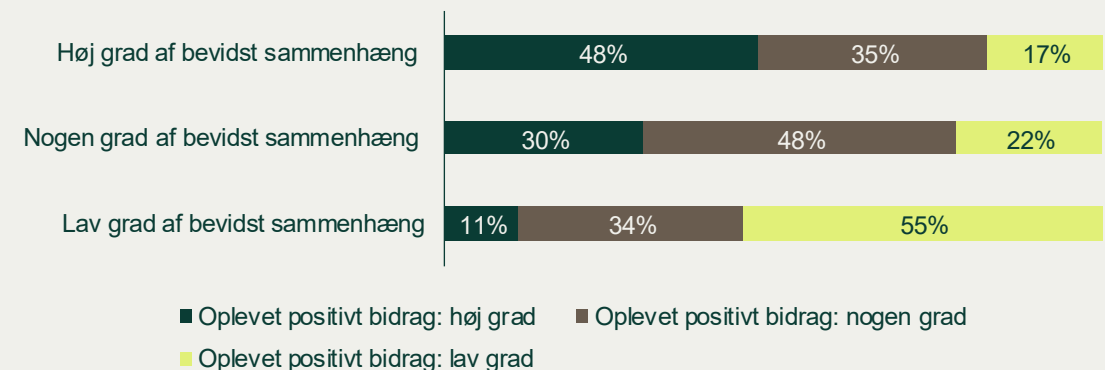
Billedkunstner

I hvilken grad arbejder du bevidst med at skabe sammenhæng mellem dit arbejde som billedkunstner og dit øvrige erhvervsarbejde? (n = 486)

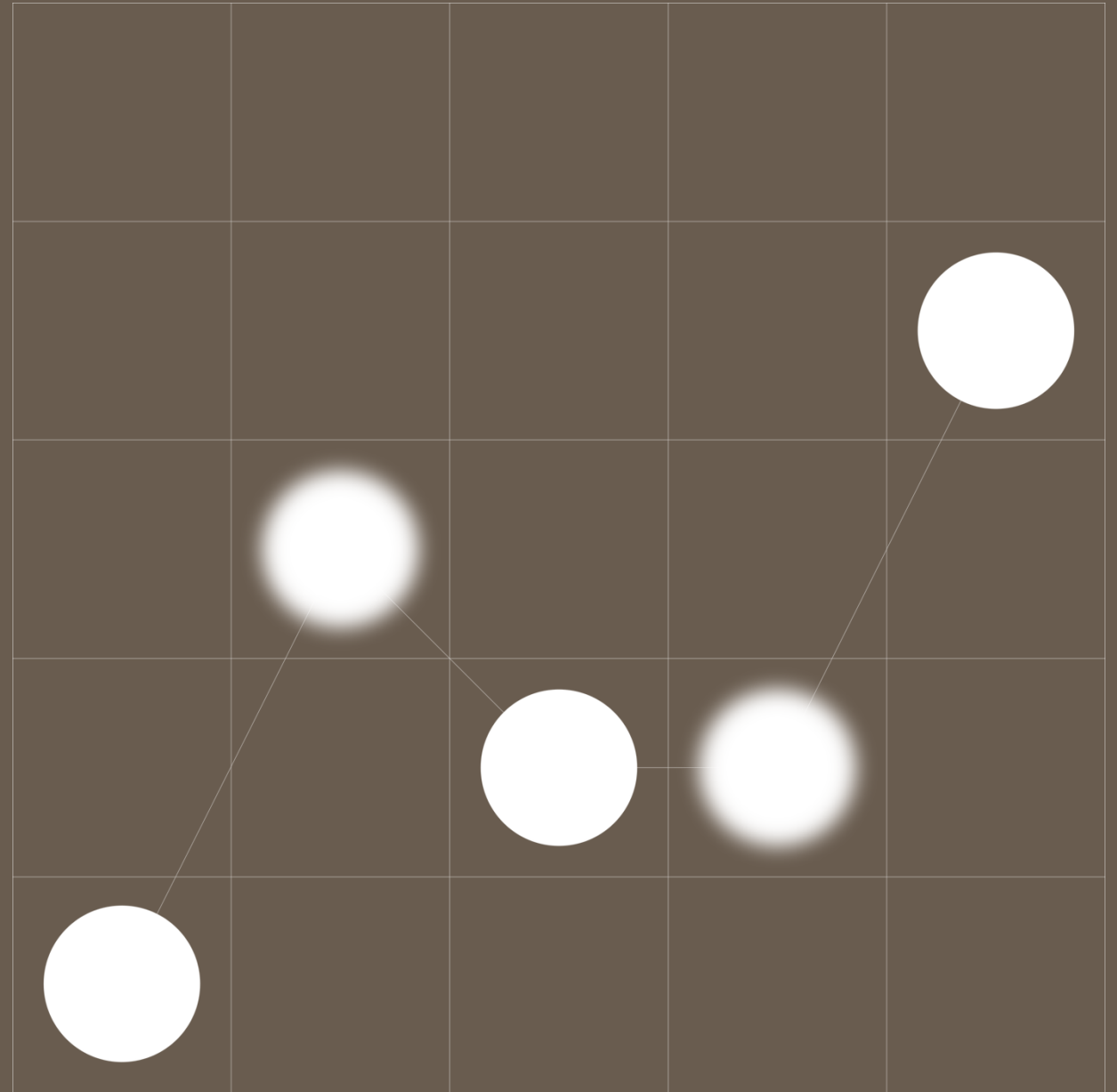
Oplevet positivt bidrag fra erhvervsarbejdet til billedkunsten, fordelt på grad af bevidst sammenhæng (n = 467)

Note: n = 467 fordi respondenter med "ved ikke" på et af spørgsmålene er udeladt. Kategorierne høj og lav grad er skabt gennem sammenlægning, hvor "høj grad" = "i meget høj grad" + "i høj grad". "Lav grad" = "i mindre grad" + "slet ikke". (Høj grad af bevidst sammenhæng (n = 213)). (Nogen grad af bevidst sammenhæng (n = 122)). (Lav grad af bevidst sammenhæng (n = 132))

Metodebilag

Dette bilag beskriver analysens datagrundlag og fremgangsmåde. Undersøgelsen kombinerer en spørgeskemaundersøgelse blandt Billedkunstnernes Forbunds (BKF) medlemmer med kvalitative interviews med seks billedkunstnere og deres arbejdsgivere. Spørgeskemaet giver et bredt billede af, hvor udbredt øvrigt erhvervsarbejde er blandt billedkunstnere, og hvordan kompetenceoverlappet og samspillet mellem det øvrige erhvervsarbejde og den kunstneriske praksis ser ud på tværs. Interviewene går i dybden med, hvordan billedkunstnere og arbejdsgivere selv oplever samspillet mellem den kunstneriske praksis og det øvrige erhvervsarbejde.

Metode og datagrundlag

Spørgeskemaundersøgelsen

Design og indhold

Spørgeskemaet er udviklet af M.B.C. i samarbejde med 15. Juni Fonden og Billedkunstnernes Forbund. Spørgeskemaet omhandler blandt andet:

- Omfanget og typen af billedkunstnernes øvrige erhvervsarbejde
- Brancher og stillingsbetegnelser i det øvrige erhvervsarbejde
- De kompetencer, billedkunstnerne oplever at bruge på tværs af kunst og øvrigt erhvervsarbejde
- Fordele og ulemper ved at kombinere kunstnerisk praksis og øvrigt erhvervsarbejde

Spørgsmålene om det øvrige erhvervsarbejde er kun blevet stillet til billedkunstnere, der har angivet at have øvrigt erhvervsarbejde. I spørgeskemaet er øvrigt erhvervsarbejde defineret som "lønnet arbejde f.eks. undervisning, administrationsarbejde, servicearbejde, eller andet, som ligger udover dit arbejde som billedkunstner".

Indsamling og analyse

Spørgeskemaet blev sendt via mail til BKF's medlemmer i perioden august – september 2026. Det blev udsendt til de 2299 medlemmer der har oplyst en e-mailadresse og der blev udsendt i alt én påmindelse i perioden til de respondenter, som endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet. I alt har 755 medlemmer besvaret spørgeskemaet, hvoraf 486 har angivet at have et øvrigt erhvervsarbejde.

Resultaterne er opgjort som frekvenser og krydstabeller. Ved spørgsmål, hvor det var muligt at vælge flere svar, summerer andelen til mere end 100 pct. Det er angivet i noten under de relevante figurer. Antallet af besvarelser (n) står ved hver figur. Åbne svar er gennemgået og kategoriseret.

De kvalitative interviews

Udvælgelse

Der er gennemført interviews med seks billedkunstnere og deres nærmeste leder på arbejdspladsen for deres øvrige erhvervsarbejde. Det vil sige i alt 12 interviews. Billedkunstnerne er udvalgt med henblik på at vise bredden i, hvordan et sammensat arbejdsliv kan se ud. Der er lagt vægt på variation i alder, køn, om man har en kvalificerende uddannelse til erhvervsarbejdet, type af erhvervsarbejde og geografisk spredning.

Gennemførelse

Interviewene blev gennemført september – oktober 2026 som semistrukturerede interviews. De tog udgangspunkt i en interviewguide med temaer om billedkunstnerens arbejdsliv, organiseringen af hverdagen og de kompetencer, der bringes i spil på tværs af kunst og erhvervsarbejde. Interviewene med arbejdsgiverne fokuserede på deres oplevelse af billedkunstnerens bidrag på arbejdspladsen. Interviewene er gennemført telefonisk eller over Teams.

Analyse og anonymisering

Interviewene er analyseret tematisk på tværs af de seks cases. Resultaterne danner grundlag for rapportens seks cases og bruges desuden til at uddybe og nuancere resultaterne fra spørgeskemaet. Alle billedkunstnere og arbejdsgivere optræder anonymt, og navnene i rapporten er opdigtede. Citaterne er i enkelte tilfælde redigeret let af hensyn til læsbarheden, uden at meningen er ændret.

Kontakt

Rapporten er udarbejdet af
M.B.C.

Spørgsmål til indholdet af denne rapport kan rettes til:

Ulla Rønberg
Programchef kunst, kultur & kommunikation v. 15. Juni Fonden
E-mail: ulla.ronberg@15junifonden.dk

Marie Thams
Forperson for Billedkunstnernes Forbund
E-mail: mt@bkf.dk

Annarosa Krøyer Holm
Ledende projekt- og organisationssekretær v. Billedkunstnernes Forbund
E-mail: akh@bkf.dk

Spørgsmål til det metodiske grundlag eller udformningen af
denne rapport kan rettes til:

Mille Urioste
Seniorkonsulent v. M.B.C.
E-mail: miu@mbc.dk